ÎNSEMNĂRI

DIN

BISERICILE MARAMUREȘULUĬ

CULESE

DE

IOAN BÎRLEA

ȘI PUBLICATE

CU CHELTUIALA MINISTERIULUĬ DE INSTRUCȚIE PUBLICĂ

BUCUREȘTĬ

Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă

1909

Meritul de a fi adunat, fără vre-un sprijin și îndemn aceste însemnări e al teologului maramurășean Ioan Bîrlea, din Berbeștĭ.

D-sa a cetit cum a putut; pe alocurĭ cetirea sa e discutabilă, ba chiar evident greșită. Așa cum sînt, aceste mărturiĭ istorice și documente de limbă vor aduce un mare folos.

Rostul mieŭ a fost să intervin pentru tipărirea materialuluĭ noŭ pe care ni-l trimete Maramureșul, într'un volum suplementar de „Studiĭ și documente", să statornicesc ortografia, să daŭ unele îndreptărĭ, traducerĭ și notițe și să rînduiesc tabla după normele urmate în celelalte volume.

N. IORGA

I.

APŞA-DE-JOS.

A. **Biserica din Josanĭ.**

1. *Antologhion* din Rîmnic, 1737.
2. *Apostol* din Blaj, 1802.
3. *Catavasieriŭ* din Blaj, 1824.
4. *Evanghelie* din Blaj, 1776.
5. *Evanghelie* din Blaj, 1817.
6. Pe *Liturghiĭ* din Sibiŭ, 1798: **1.**

Aciasta s[fântă] Liturghie o aŭ cumpărat jupâneasa Mihalca Elena şi gazda dumisale Mihaĭ Ionaş, cu fiiu eĭ Gheorghie, pentru sînătate şi ertare păcatelor, şi morţiĭ Ionaş, Nicoră, Dote, Dumitru şi Porfiră, la s[fânta] beserica cè bătrînă saŭ din-sus, în sat, pentru banĭ, 9 zloţĭ, dela Opre Andreĭ, diiacul din Chiuza, în oarmedea Dejuluĭ, eraşu de sus, 1799, luna Iulie 10 zile. Pantelemon Volosan, parohuşu Apşeĭ-de-josŭ.

7. Pe un *Octoih* din Blaj, 1792: **2.**

Eată eŭ Opre Andreĭ daŭ Octoihu în Apşe-de-josu.

8. Pe un *Penticostarion* din Sibiiŭ, 1805: **3.**

[I]ată cine sîntŭ lăcuitorĭ în Apşe-de-josu, şi s'aŭ făgăduit Corda...., Vlad Dorde aştut aŭ dat 1 zlot, Eudii Mihaĭ aŭ dat 1 zlot, Merena Mihaĭ aŭ dat 1 zlot, Filipu Ionaşu a Moreraşuluĭ aŭ dat 1 zlot, Filipu Văsiŭ a Moreraşuluĭ aŭ dat 2 zloţĭ, Steţu Ionu aŭ dat unu husoşu, Orosu Văsiŭ aŭ dat greiţarĭ, Borca Nicoră a luĭ Petraşu aŭ dat 2 greiţarĭ, văda Părasca aŭ dat 6 graţerĭ.

9. *Strasnic* din Blaj, 1817.

10. *Triodion* din Blaj, 1800.

4. 11. Pe un clopot, în turn:

Anu Domnuluĭ no[s]tru Is[us] H[risto]s; 1775.

12. Pe altul în clopotniță: 1885.

B. **Biserica din Susanĭ.**

1. *Apostol* de Blaj, 1802.

5. 2. Pe o *Evanghelie* din Blaj, 1776:

Ačasta s[fântă] Evanghelie o aŭ cumpărat Cormoși din Apșe-de-josu, pentru 22 de florințĭ, dela Opre Andreĭ, dela diiacŭ din Chiuza, luna Maĭ 12, anu 1796. Pantelemon Volosan, parohușu Apșe-de-josu.

6. 3. Pe un *Mineiŭ* românesc, manuscris, începînd cu luna luĭ Septembre, — pomenirea luĭ Simeon Stîlpnicul:

Eŭ smeritul, nedestoinicul popa Chirilă, de ačua, am scris acest puțin čin dela . . . [șters] † în anu ce am poporat în Ui-Nimăt, la Tășnad, **рок божїи** [anul Domnuluĭ] 1698, m[e]seța Iun[ie] 21. † luĭ popa Ionu — și la Rusaliĭ, la Ispas † dela Mădărasu.

7. 4. Pe un *Mineiŭ* slavon manuscript:

Исе Хе҃, приими жертвꙋ сию ко оставленїє грихѡвовь Преѡскещеннагѡ архиепископа нашего Досѡдеа и ѻ҃ць моего дꙋховнаго иермѡнахꙋ Силивестрꙋ и скещенѡиерена ѡтца моегѡ Илиꙗ.

[Isuse Hristoase, primește această jertfă întru iertarea greșelelor archiepiscopuluĭ nostru Dosofteiŭ[1] și ale părinteluĭ mieŭ duhovnic ieromonahul Silivestru și ale Sfințieĭ Sale preotuluĭ părinteluĭ mieŭ Ilie.]

8. Pe altă pagină:

Cu mila luĭ Dumnezeŭ Sirafim, episcopŭ pravoslavnicŭ Maramurășuluĭ.

5. *Minologhion* din Blaj, 1781.

6. *Octoih* mic românesc, manuscript.

9. 7. Pe un *Octoih* din Blaj, 1792:

. . . Cuza am datŭ ačasta carte cu 14 florințĭ, și aŭ dat jupănu Bieus Iacov, cu jupăniașa sa, găzdoe sa Eodoca,

[1] Dosofteĭ a fost episcop maramureșean de pe la 1715 până pe la 1728; v. vol. XII, LIII. — Serafim l-a precedat pe la 1711; *ibid.*

pentru sănătate şi ertare păcatelor lor, şi fiilorŭ, Ştefan şi Nicoară, şi pentru ceĭ morţiĭ: Dumitru, Dote, Luca, Năstafă, Mihaiŭ, Ilica, Mărie şi pentru tot niamul . . .; şi o daŭ în sat Apşe-de-jos, la bisereca; Martie 3, 1795.

8. *Penticostarion* din Blaj, 1768.

9. *Triodion*, fără foaie de titlu.

10. Pe clopot: 10.

Verbum Domini manet in eternum.

11. Pe altul: 11.

року божого [anul Domnuluĭ] 1738.

12. În clopotniţă, pe cel mare: 12.

Az Alsó Apsai o hitü egyház öntette; 1850. [Biserica ortodoxă din Apşa-de-jos a turnat-o.]

II.

APŞA-DE-MIJLOC.

A. Biserica-de-jos.

1. Pe un *Antologhion* (titlu rupt): 13.

Aĉasta svîntă carte o amu cumpărat ieŭ, Vulturu Marica, preutiiasa a luĭ popa Vasalie, la sfînta beserică din susu şi la cea din josu, cîndu va trebui, şi o daŭ la besereca dinu susu maĭ cu deadînsul, în Apşe-de-mijlocu, pînutru sufletulu viiloru şi a morţiloru, şi o am cumpăratu cu 20 de florinţĭ . . . Scris-am în Apşe-de-mijlocu, 1747, în luna luĭ Octomvrie în 20 de zile.

2. Pe un *Apostol* de Blaj, 1766: 14.

Dăm ştire . . . . [rupt] din Apşe-de-mijlocu, cum că ieŭ, Huzăŭ Gheorghie, cu soţa mè, aĉasta carte anume Apostolu, dreptu 8 florinţĭ, pîntru sînătate mè şi a soţuluĭ meŭ dinpreună, şi pîntru iertare păcateloru nostre, şi pîntru a celoru răpausaţĭ odihnă, anume: Vasalie şi Ileană, care s'aŭ răpăusat la anul 1773, iară Ileană 1774, luna luĭ Dechemvrie; Huzăŭ Ionaş, cu soţă-sa, Anuţă, şi Mihaĭ Luca, cu soţă-sa, Marica, şi pîntru a tuturora; şi aŭ datu-o la besereca din josu, şi de-acolo nime să nu le pote lua, saŭ să zică că-ĭ a luĭ: nice

frate, nice nime, suptu afurisanie şi blăstămulu s[finteĭ] beserecĭ; anul 1773, luna luĭ Noemvrie 22 de zile.

15. 3. Pe *Biblia* luĭ Bob, 1795:

Ačasta sf[ăntă] carte, numită Biblie, o aŭ cumpărat parohuşu satuluĭ Apşi-de-mijlocu Vladu Mihailu, Vulturu Mihailŭ, cu baniĭ beserici, 23 de vonaşu, ca să nu zică cineva cum că ieŭ o amu cumpăratu-o suptu afurisanie.

4. *Catavasieriŭ* din Blaj, 1824.
5. *Ceasoslov* de Tîrgovişte, 7223 (1715).
6. *Evanghelie* de Blaj, 1765.
7. *Liturghie* de Tîrgovişte, 1713.
8. *Liturghieriŭ* din Sibiiŭ, 1798.

16. 9. *Mineiŭ* (fără foaie de titlu):

Ačasta sf[în]tă carte numită Mineiŭ, este a luĭ Huzăŭ Gheorghie şi cu soţu dumisale, Acsene, şi cu fiiĭ dumilor sale, Marie şi Anna, pîntru sănătate dumilor sale şi a pruncilor dumilor sale, şi pîntru a celoru morţĭ iertare de păcate, anume Huzăŭ Vasilie şi Huzăŭ Ileană, şi alţiĭ prăslăviţĭ moş, strămoş, părinţĭ, fraţĭ, carile aştaptă din mîna dumilor sale să facă Dumnezăŭ parte; şi s'aŭ dat la beserica-din-josu, ca să nu o poată luoa nime din fraţĭ aŭ din prunci dumilor sale, supt blăstămu şi afurisanie sfinţilor părinţĭ; şi s'aŭ scris de mine, prutu Mihail Vulturu, fiind pă aceie vreme parohuş în Apşe-de-mijlocu, în anu Domnuluĭ 1778, în luna luĭ Avgust în 29 de zile.

10. *Minologhion* de Blaj, 1781.
11. *Noul Testament* de Bălgrad, 1648.

17 12. Pe alt exemplar:

Să aibă Domnul Dumnezăŭ ştire de ačasta carte, anume Testamentu, pre limba romîneasca, de Apşe-de-mijlocu, la besereca cè bătrînă, la hramul S[fîn]tuluĭ Nicolae; cumpăratu Pop Palcul, cu soţul săŭ, Marica; să n'aiba alţi, numaĭ cine darui, saŭ robul [luĭ] D[umne]zeŭ Petre, Nastasie, Ivan, Mihaĭ, Ioan, Călină, Ionaş, Dochie, şi cu fečoriĭ săĭ, Ionaş, Gheorghie, Ştefan, Năstafă. Pomeneşte, Doamne, şerbu luĭ Dumnezeŭ Nichita, Anica,

Gheorghie, Vasilie, Marica, Nichita, Marica, Acsene, Dochiţa, Ionaşu, Marica. Dumnezăŭ să-ĭ pomenească pînă a şeptele rod. Veleat 7237; anu Domnuluĭ 1729.

13. *Octoih* de Blaj, 1792.

14. Pe un *Penticostarion* de Blaj, 1768: 18.

Dăm înştiinţare tuturora boeriloru din Apşe-de-mijlocu, cum că ieŭ, Huzăŭ Gheorghe, amu cumpăratu cu soţu-mè Axene ačasta carte anume Penticostar, driept 10 florinţĭ, pentru sănătate mè şi a soţuluĭ meŭ, şi pîntru iertare păcateloru nost[re], şi pîntru a celoru răpăusaţĭ odihnă, anume Vasilie şi Ileană, care s'aŭ răpăusat, şi altoru morţĭ, a tuturora răpăusaţi, şi aŭ dat în biserica-de-josu; de acolo nime să nu o poată lua, suptu afurisanie, sfinteloru bisericĭ. Anul Domnuluĭ 1790, luna luĭ Noemvrie 22 de zile.

15. Pe un *Strastnic* de Blaj, 1773: 19.

Dăm înştiinţare tuturora boeriloru, maĭ vîrtosu şi învăţătoriloru dinŭ Apşe-de-mijlocu, cum că ieŭ, Marina Toderu, amu cumpăratu anume cu soţa mè Erină ačastă carte, anume Strastnicu, dreptu 4 florinţĭ, pentru sînătatea mè, şi a soţuluĭ meŭ, şi dinpreună şi pîntru iertare păcateloru nostre, şi pîntru a celoru răpăusaţĭ părinţĭ şi fraţi noştri, şi a tuturoru celoru răpăusaţĭ de la Adam; şi amu datu-o la beserica-din-susu; şi de-acolo nime să nu o potă lua, saŭ să zică cineva că aŭ cumpăratu, nice frate, nice nime, suptu afurisenie şi blăstămu sfînteĭ beserecĭ. Anul Domnuluĭ 1773, luna luĭ Noemvrie 22 de zile. Şi s'aŭ isprăvit acestu lucru prin osteniala şi indemniul părinteluĭ popa Nicolae, cînd aŭ îmblatu în Blaj, la Ardeal, şi după alte cărţĭ, fiindu preotu întru acee vreme, de 4 aniĭ preuţit, cu mîna episcopuluĭ Joan Bradač, în catedra Muncačuluĭ.

16. Pe un antimis slavon: 20.

ρȣкодѣиственѫже и ѡсвѧщéн господиномь отцемъ Михаиломь Манȣиломь Олшавскїи епископомь росенскимь вѣкарїемь апостолскимь росенскимь и совѣтникомь црскимь, на немь бжественнȣю и стȣю лтȣрїю бо еже сщеннодѣиствовати дхо-

ним8; рок8 17—, мцѧ . . . днѧ [cu punerea mînilor şi sfinţirea Domnuluĭ părinteluĭ Mihail Manuil Olşavschi, episcop rusesc, vicariŭ apostolic asupra Ruşilor şi sfetnic împărătesc, pentru ca să se slujească de către duhovnic pe dînsul sfînta liturghie; anul 17—, luna —, în — zile.

Manuil Olszawski (Olşavschi) era episcop pe la 1730 (v. vol. XII, p. LIV).

21. Se află la foarte multe bisericĭ.

17. Pe alt antimis, cu litere latine:

S'a santitu de pre' santitulu Parinte Ioann' Alexi anteiulu Episcopu alu Diecesei Gerlei, sub domnirea Inaltiatului Imperatu Franciscu Iosifu I., în anulu 1858. Mich. Serban invent. Augustu Grube ces. reg. lithografia de Curte in Vienna.

Aceiaşĭ observaţie ca la n[1] precedent.

22. 18. Pe un clopot în turn:

Vox mea in auribus tuis, Domine; 1720.

23. 19. Pe uşorul uşiĭ, de-a stînga:

1814, Noemvrie prima.

24. 20. Pe o tablă de lemn, de-asupra uşiĭ:

S'aŭ înoit prin zugrăvire s[fănta] besericã cu chieltuiala multora, prinu necruţata osteniala a luĭ N[emi]ş Pop Gheorghie, cantor şi curator, anu 1822, şi s'aŭ sfinţit prin preuţ: d. Petru Anderco, vic[areş] al Mar[amurăşuluĭ], D. Vasile Volosan, protopop al Sig[hetuluĭ], Teodor Rednic prot[opop] al Cosău[luĭ], Grig[orie] Mihali, par[ohul] Apşi-de-jos, Mihail Ţiple, şi par[ohul] satuluĭ Apşi-de-mijlocu, Vultur, fiind de faţă d. Vasile Man, jurat-mare al Sighetuluĭ.

B. **Biserica-din-sus.**

25. 1. Pe un *Antologhion* de Rîmnic, 1766:

Dăm înştiinţare tuturor boerilor, şi maĭ vîrtos din Apşe-de-mijlocu, cum că eŭ, Marina Todoru, am cumpăratu, cu soţa mè, anume Erina, ačasta carte, anume Mineiŭ, drept 34 de florinţĭ, pîntru sînatate mè şi a soţuluĭ meŭ, şi pîntru ertare păcateloru noastre, şi pîntru

a celoru răpăusaţĭ părinţĭ şi fraţiĭ noştri, şi a tuturoru celoru răpăusaţĭ, dela Adam, şi l-amu datu la beserica din susu, şi de-acolo nime să nu o potă lua, saŭ să zică că aŭ cumpăratu, nice frate, nice nime, suptu afurisenie şi blăstămul s[finteĭ] besericĭ. Anul Domnuluĭ 1773, luna luĭ Noemvrie 25 de zile. Scris-am popa Mihailu, parohu din Apşe-de-mijlocu, la Marina Toderu, în casă; spre nevoinţia acestuĭ lucru amu fostu ostenitorĭ şi îndemnetorĭ ieŭ... popa Nicolae, cănd amu îmblat la Blaj, în Ardeli, după alte cărţĭ, l-am aflat acest Mineiŭ în oraş în Turda, la popa Eremie, şi mi l-am cumpăratu dreptu 34 de florinţĭ. Anu Domnuluĭ 1773, Noemvrie 25 zile, fiind ieŭ preut de 4 anĭ în acee vreme, preuţit cu măna episcopuluĭ Ioan Bradač, în catedra Muncaciuluĭ, 1769, în luna luĭ Aprilie 26 de zile, la Sfăntul Vasîlie.

2. Pe un *Apostol* din Blaj, 1766: **26.**

... Apşe-de-mijlocu, cum că ačasta carte, anume Apostolu, dreptu opt florinţĭ, pentru sînatate mè, cu a soţuluĭ meŭ de'npreună, şi iertare păcateloru noastre, şi pentru a celoru răpăusaţĭ odihnă, anume Vasîlie şi Ileană, cariĭ s'aŭ prăslăvit: Vasilie, la anu 1773, iară Ileană la 1774, luna luĭ Dechemvre în 21 de zile, Şihăŭ Ionaş, cu soţu săŭ, Anuţă, şi Mihaĭ Luca, cu soţa sa Marica, şi pentru a tuturor celor răpăusaţĭ, şi o daŭ în beserica din susu, şi de-acolo nime să nu o po[a]tă lua saŭ să zică că-ĭ a luĭ supt.... nicĭ frate, nicĭ nime..., suptu afurisenie şi blăstămu sfintelor bisericĭ. Anu Domnuluĭ 1773, luna luĭ Noemvrie 22 zile.

3. *Catavasieriŭ* de Blaj, 1762.

4. Pe o *Evanghelie* din Blaj, 1765: **27.**

Iată ieŭ Marina Toderu am cumpăratu cruce pre s[făntul] pristolu, dreptu 25 de zloţĭ, amu cumpărat şi sfeşnicu dreptu 12 zloţĭ, şi le-amu cumpăratu ieŭ, Marina Toderu, şi haine în biserică-din-susu, felonu, năracliţă, pocroveţele şi patrafiru cu carele slujeşte preutul s[fănta] liturghie; şi amu cumpăratu dreptu 67 de florinţĭ, pîntru sînătate mè şi pîntru sufletul morţiloru; ş'aŭ fostu pre

acee vreme preutu popa Nicolae dinu Apşe-de-mijlocu, şi ustenitorĭ într'aesta lucru.

5. *Liturghiĭ* de Sibiiŭ, 1798.

28. 6. Pe un *Octoih* de Blaj, 1766:

În ştiinţă să fie tuturor, cum că ačasta carte, anume Octaiu, l-aŭ cumpăratu Ivančuc Vasoc a Grigeĭ, drept 9 florinţĭ, şi o aŭ dat la besereca cè din susu, fiind pe acee vreme la acee beserica parohuş Vlad popa Nicoară. Ani Domnuluĭ 1783, în luna luĭ Avgust în 4 zile.

29. 7. Pe un *Penticostarion* de Blaj, 1768:

Dămu înştiinţare tuturoru boeriloru din Apşe-de-mijlocu, cum că ieŭ, Huzăŭ Gheorghie, amu cumpăratu cu soţe mè Axene ačasta carte, anume Pentecostarĭ, drept 10 florinţĭ, pentru sînătate, şi a soţuluĭ meŭ d'împreună, şi pentru iertare păcateloru nostre, şi pîntru a celoru răpăusaţĭ odihnă, anume: Vasilie şi Iliana, şi pentru a tuturor celoru răpăusaţĭ odihnă, şi-o daŭ la beserica-din-susu, de acolo nime să n'o poată lua, saŭ să zică cineva că-ĭ a luĭ, saŭ c'aŭ cumpăratu: nice frate, nice nime, suptu afurisenie s[finteĭ] biserecĭ. Anul Domnuluĭ 1773, luna luĭ Noemvrie 22 de zile.

8. *Polustav* de Blaj, 1793.

30. 9. Pe un *Strastnic* (fără titlu):

Dămu ştire tuturoru învăţătoriloru sfinteĭ besericĭ, preuţĭ şi diiaconĭ, să pomeniţĭ pe ačăsta boerĭ cu jupăniasa dumisale, anume Şimanu Macoveĭ, şi soţu dumisale Marica, că bine aŭ făcut c'aŭ cumpăratu ačasta carte, că-ĭ foarte de mare folosu în svănta beserica; decĭ să ştiţĭ domnia voastră c'aŭ cumpăratu-o dreptu 5 florinţĭ, pîntru sînătate dumilor sale, şi pîntru sufletu morţiloru; şi Dumnezăŭ să li-o priimască. Decĭ şi dumiavoastră, învăţătoriĭ, preuţiĭ şi diiaconĭ, pe cari va custa Dumnezăŭ, să roagă dumilor voastre să nu uitaţĭ, ce să-ĭ pomeniţĭ pîntru ačastă puţină pomană č'aŭ făcutu dumiialuĭ dinu sărăcia dumilor sale.

10. *Triodion* de Blaj, 1771.

31. 11. Pe un clopot:

ροκȣ κοжїи [anul Domnuluĭ] 1713.

12. Pe altul, tot aşa.
13. Pe uşorul uşiĭ împărăteştĭ: 32.
Kornelius Romanowsky, pictor; 1840.

III.

BACĬCOIEL.

1. Pe un *Antologhion* de Rîmnic, 1766: 33.

Ačastă ci[n]stită carte o aŭ cumpărat robu luĭ Dumnezeŭ Loghinu, cu soţe sa Măricuţa, popa Costan Sima şi cu soaţa sa Palaghie, şi o amu cumpăratu amî[n]doĭ, popa Costan Sima şi Vîrva[ra] Loghinu, ş'amu datu 35 de florinţĭ, ca se fie de pomană părinţiloru noştri, Ştefan, Ilana, Dumitru, robu luĭ Dumnezăŭ Sima, Marica şi Odochie, Vasilie, Găvrilă, Pricopu. Iar viĭ: Ionu, Dumitru, Măricuţa, Tiana, Evdochie, Găvrilă, Todosie, aceste a popeĭ, iară luĭ Loghinu. Şi-a cumpăratu în anu 1780, şi dată în beserică în ieraşu de sus, în satu în Băcĭcoiel-Micŭ, unde este hramu Cuvioaseĭ Paraschiveĭ, şi, de s'a strica, să aibă a o tocmi, cine or fi di[n] sămî[n]ţa nostră; şi s'aŭ cumpăra[t] în zilele Împaratuluĭ Iosifu şi episcopu Andreĭ Bace[n]schi, în Scaunul în Uguvaru. Popa Costanu Sima, parohuş. 34.

2. Pe un *Apostol* din Buzăŭ, 7212 (1704):

În numele Tatăluĭ şi-a Fiuluĭ ş'a Sfîntuluĭ Duh, amin. Botişu Ionu şi cu soţa mè, Marica, şi cu alu meŭ frate, Gheorghe, cu a luĭ soţă Marie, şi cu Sima Petre şi cu a luĭ soţă, Marie, dinu ieraşul-de-susu, dinu Săcel, amu cumpărat ačastă carte, anume Pracŭsi[1], şi amu dat în beserica noastră, unde ieste hramul Propodomneĭ Paraschiva, ca să fie pomană în cer[iŭ] pîntru suflete, anume: Mihaiŭ, Ileana, Alecsa, Tecula, Vasilie, Toderu, Nicora, Simion, Vasilie, Nechita, Marie, Parasuca, Ionu, Danu, Porhira, Gavurila..., ş'am datu pre dînsa .... 14 flo-

[1] Praxiu, Faptele Apostolilor.

rinţĭ, părinţiloru şi fraţiloru, dat-am ačasta carte pe[n]tru sufletele aceste; ce să se scrie ceneva orĭ să roge pe dînsa, să fie bl[a]g[oslo]vitu în vecĭ, eară cine va vrè a o fura saŭ a o vinde, unul ca ace[l]a să fie anatemă, trecleet şi procleet de 318 de oteţĭ, cari aŭ fostu în Necheia, în vecĭ; aminu. Роѕ҃ к[о]же [= anul Domnuluĭ] 1722, luna Maiŭ 27 de zile; şi atu[n]ce aŭ fost preuţiĭ: popa Toder, popa Vasile Gogotă, popa Lup Gogotă, popa Lup Radu; Împăratu Caroluş, Vlădicu Vizantie[1] dela Mo[n]cač, protopop Timohiu dinu Moiseiŭ, şupanu Pogan Işufan, juratu boeru Vasilie din Săcelu.

35. 3. Pe un *Ceasoslov* din Rădăuţĭ, 7254 (1746):

În numele Tatăluĭ şi a Fiuluĭ şi-a Sfîntuluĭ Duh, amin. Să se ştie că ačastă sfîntă carte, anume Polostavu, o a cumpărat robul luĭ Dumnezăŭ Filip a luĭ Ionaşco, să fie de pomană tuturo[r]a, şi ...., morţiloru, şi să-ĭ pomenească Dumnezăŭ... Să se ştie şi ačasta, că aŭ dat pre dînsa 7 florinţĭ, şi preoţi cari vor, să pomenească pe nume, ce sîntu ice. Viĭ .... [a]nume: Temocu, Filipu, Vasilie, Dominti, Ion, Totosie, Părasca, Mărie, Sohie, Gahie, Vîrvară, Marie..., Luca, Alexie, Ionaşco, Iacov, Nicoară ..., Marie, Ştefan, Simion, Părasca, Ioan. Amin. S'aŭ datu-o unde ieste hramul prepotomneĭ Paraschiveĭ, în ieraşul-de-susu, în Băşcoelu, şi ci[ne] ar vrè să o s[t]rămute dela ačasta biserică, să fie afurisit de 318 de oteţĭ; 1749. Scris-am eŭ, Dragota Petre, ot Ferşu-Bane[2], la Şufalub.

4. *Catavasieriŭ* din Blaj, 1762.

36. 5. Pe o *Evanghelie* de Bucureştĭ, 1742:

Să se ştie că ačasta sfântă Evanghelie o a cumpăratu Radu Toaderu, fiindu lăcuitoriŭ în varmeghia Maranurăşuluĭ, cu fečoru săŭ Petre, în eraşul-de-susu, în satu în Băcĭcoiel, ş'a datu-o sfînteĭ besericĭ, unde este hramul prepodomna Paraschiva, de pomană loru şi părinţiloru, că să-ĭ pomenescu aceste nume; viĭ: Toader.

[1] Gheorghe Ghenadie Bizanţie (Bizánczy); v. vol. XII, p. LIV.
[2] Felsö-Bánya; Baia-de-sus.

Petre, Anișor, Marie, Nestor, Acsenie; morțĭ: Mihaiŭ, Nasta, Ana, Gahie, ereŭ Ștefanu, Ionu, Ohima, Măriuța, și care preut va fi, să aba a pomeni aceste nume, și, după sfîrșitu acestuĭ omu, să n'aibă a zice fečor nicĭ fată că este a luĭ, făr[ă] numaĭ a sfi[n]ti besericĭ, și să aibă fečoriĭ a purta grije de ea, rămasă de părințiĭ loru; nicĭ care va fi la besereca, să zică că e a luĭ. Iar[ă] ci[ne] s'ar afla a o vinde au streină dela besereca ačasta, să fie afurisit de 318 de părințĭ sfințĭ dela soborul dela Nichiea; și s'aŭ cumpăratu căndu umbla valeatu 7251, iar dela H[risto]s 1743, în luna luĭ Noemvrie 14 de zile, ș'aŭ cumpăratu dela Dumitru dieacul, și amu scrisu eŭ, Anghelu diiacu, ș'aŭ dat pre ačasta Evanghelie 18 florințĭ.

6. Pe un *Evhologhion* din Iași, 1749: **37.**

În numele Tatăluĭ ș'a Fiuluĭ ș'a Duhuluĭ Svînt, și a Maiceĭ Preciste; amin. Dinu daru, mila luĭ Dumnezăŭ s[făn]tu, [e]ată eŭ, Ba[n]dre Ștefan, și cu gazda dumisale, Frosina, și cu fata loru, Ilena, eată această carte, anume Trebunicu (?), o daŭ la s[făn]ta beserică în Vișeu-de-josu, unde este hramul Buneĭ Vestirĭ, printru sufletele părințiloru, anume: popa Patra și gazda sa, anume Marica, dintr'a lor mîna ca ...., și cine s'ar găsi, aŭ popă, aŭ diiaconu, aŭ diiacu, aŭ ci[r]snicu, aŭ mireanu, aŭ din familie, cine aŭ datu ačastă s[făn]ta carte anume Trebunicu, și cine o va lua saŭ o va vinude de u[n]de-ĭ puse, să fie afurisitu de 318 părințĭ sfințĭ, anatimă, maranata; amin. Leatu 1770, Ian[uarie] 1 zi.

7. *Liturghieriŭ* manuscris slavon, fără titlul.

8. Alt *Liturghieriŭ* slavon, tipărit (lipsește titlul).

9. *Octoih* din Rîmnic, 7258.

10. Pe un *Penticostarion* din Rîmnic, 7251: **38.**

Să se știe ca ačasta s[făntă] carte anume Penticostariu o aŭ cumpăratu Teșe Hilip, fiindu lăcuitoriŭ [în] erașu-de-susu, anume în sat în Băcicoiel[u]-Mic, și o amu datu în s[făn]ta beserica, unde este hramul propadobna Paraschiviĭ, să fie de pomană mie și părinților mieĭ.

39. 11. Pe un *Strastnic* fără titlu:

În numele Tatăluï ş'a Fiuluï şi a Duhuluï Sfînt, amin. Să se ştie că ačastă sfîntă carte anume Strastnicu o aŭ cumpăratu şerbul luï Dumnezăŭ Radu Petre, şi cu părintele dumisale Radu Toaderu, şi, fiindu ei lacuitorï în varmighe Maramureşuluï, în eraşu-de-susu. anume în satu în Băcicoiel-Mic, şi aŭ datu sf[in]teï besereci, unde este hram prepodomneï Paraschiveï, să fie de pomană luï, părinţiï luï, că să se pomenească aceste nume ce-s scrise aice pre rându. Viï sînt aceste nume ce-s scrise aice: Petre, Ion, Stefan, Marie, Nistor, Acsene. Iar de ceï morţï: Toader, Mihaiŭ, Naste, Ana, Ion, Gahie, arhidiacon Ştefan, Ivan, Măriuţa..., şi să-ï pomenească Domnul Dumnezăŭ pre toţï, şi pre ceï ştiuţï, şi pre ceï neştiuţï, întru Înpărăţie Ceriuluï, totudeauna, acum şi pururea şi în veci vecilor; amin. Iară preuţi, cari vor sluji pre aceste sfinte cărţï, să aibă a pomeni aceste nume. Şi, după sfîrşitul acestuï om, să n'aibă a zice fečori saŭ fata că este a loru, fără numaï a sfinteï beserică, şi să aibă fečori a purta grije de aceste, dacă să vor strica, să le tocmască aceste cărţï, adecă Strastnicul acesta şi Triodul, carele tot de o mînă s'aŭ cumpărat, de şerbi luï Dumnezeŭ ceï bunï şi milostivï. Iară şi preuţi, cari vor fi la beserică, să nu zică că este a loru, fără numaï a sfinteï besereci. Iară cine s'ar afla a o vinde, adecă a o streină dela besereca acesta, să fie afurisit de 318 de părinţï sfinţï dela soborul dela Nichie. Şi s'aŭ scris cînd aŭ îmblatu văletul dela H[risto]s 1749. Scris-am eŭ păcătosul,—să erte Dumnezăŭ pre toţï păcătoşi, şi pre mine greşitul; amin.

21. *Triod*, fără titlu.

13. Antimis rusesc din 1700.

40. 14. Pe o icoană:

1810. Ačastă sfîntă icoană pă pristolu aŭ plătitu Sima Costan, parocuşu satuluï din Băcicoiel, şi amu zugrăvit eŭ Plohod Ion din Dragomireştï.

41. 15. Pe un pomelnic:

1747, Aprilu 13. Acestu pomelnicu l-aŭ cumpăratu

Sima Mărie, cu bărbatul său, şi-a fostu Înperetasa Maria Teresia, şi ep[isco]pu aŭ fostu Benedictu, întru aceia vreme, şi vicariu Andreiŭ Bacinschi; jurat Sopînţanu (Szaplonczay) Vasalie, şi pătrupopu popa Lupu din Ioodu, şi preutu aŭ fost popa Vasilie, popa Simionu şi popa Lupu.

16. În archiva parochieĭ: 42.

Cartea biserici Băşcoiuluĭ-Mic începută supt Împăratul Franţisc a doilea, şi în zilele episcopuluĭ nostru Andreĭ Bacinschi, şi fiindu vicarăş în varmedea nostră pop Vasile din Tarna, iară în sat fiind preot Sima Costan, şi parohuşul satuluĭ Iuga Cozma din Sălişte, — care aŭ şi început a scrie într'însa.

Însemnarea titorilor. Întîe titor: Zah din Oanciceştĭ; acesta aŭ testăluit pămîntul supt biserică. Al doile titor: Gogotani, pîntru că eĭ aŭ fostu maistărĭ la zidire biserici, ajutoraţĭ fiindu şi de sătenĭ; aceştĭ aŭ cumpărat şi Ocitelna cè romînească, potir, discos, stè, linguriţă; daru nu de argintu, nicĭ de aur, ce de cositoriŭ. Gogotă Dumitru aŭ zugrăvit fruntariu întieşdată. Gogotă Simion aŭ cumpărat Liturghie cè mică. Soaţa luĭ, Ierină Stihariu. Habotă Vasilie aŭ cumpărat haine şi făcliĭ. Radu Toader aŭ cumpăratu în biserică Evanghelie, Triodul...

Sima Costan, acesta aŭ fost preot, şi aŭ fost parohuş în Băşcoel 33 de anĭ. Şi, în anul 1785, aŭ zugrăvit altariul şi besereca bărbaţiloru, luîndu afară fruntariul...

Botîs Vasilie, cu soaţa luĭ, Marie, aŭ zugrăvit tinda beserecеĭ, unde stau muerile, cu a sa teltuială, ne ajutorîndu-l nime...

În ştiinţă să fie, Costan Sima, fiindu lăcuitoriŭ în Băcicoel, în varmeghe Maramurăşuluĭ, în eraşu-de-sus — născut în zilele Marie-Terezie Înpărăteseĭ, după dînsa Iosip Împărat; aŭ fost eftişig în tot feliul, în marhă, în bucate, în Maramurăş. Grîul cu 20 de potorĭ mierţa, ovăsul 8 potorĭ, mălaiu cu 1 hosoşu, boiĭ cu 8, maĭ bune vacĭ cu 13, oĭ cu 3 mărieşĭ, gînsca cu 2 pătacĭ, raţa 8 potorĭ, găina 4 potorĭ.

Iară după Iosipu, Lepoldu, şi pînă aŭ trăit aceste,

aŭ 'blat banĭ de argintu, şi era eftişig în tot feliul. Iară după aceşte a biruitu Franţ, şu a şi eşit banĭ de hîrtie, şi a eşit scumpe[te] în tot feliu, în marhă, în bucate, în oĭ, în boĭ. Boiĭ cu 4 sute, de mijlocu, vaca cu o sută, 120; pareche de oĭ 30 de zloţĭ, gîsca cu 2 zloţĭ, găina 1 zlot. Hainele: suman, čoarecĭ, în zilele Împăratuluĭ Iosipu aŭ fost, sumanu cu ... zloţĭ, čoarece cu 3 mărieşĭ, clopu cel bunu cu 2 mărieşĭ, curele de încinsu cu zlot. Băutura: horinca cu 7 potoriţie, vinu cu 4 potoriţie, miedul cu 2 potoriţie. Bărbînţia de miere cu 12 florinţĭ, bărbînţia de brînză cu 2 zloţĭ, cana cu 2 pătacĭ. Iar, în zilele Împăratu[lu]ĭ Franţi, de cî[n]du a pri[n]s a să bate cu Frîncu, şi-aŭ scos nemişi la bătaie, de s'aŭ bătut, dară s'aŭ făcut scumpete care n'aŭ fostu de cîndu-ĭ lume, în Maramurăş.

IV.

BERBEŞTĬ.

43. 1. Pe un *Antologhion* din Bucureştĭ, 1767:

În numele Tatăluĭ şi a Fiuluĭ şi-a Sf[ă]ntuluĭ D[u]h. Ačastă sf[ăn]tă carte comparat jupinasa Docati Odochie, cu soaţu-ĭ săŭ Codra Petru, şi cu fečorul seŭ Codra Ştefan, şi cocana Pelaghea, dret sufletul moşilor şi a perinţilor seĭ. † Doca şi Odochia, Ştefan, Nastasia, Filip, Ionaş, Teodoru, Calina, Maricuţa, Teodoru şi Ioan, Vasalica, Anuţa; 1789.

44. 2. Pe un *Apostol* de Blaj, 1802:

În anul dela Naştere luĭ H[ristos] 1802 cinstiţi boerĭ nemnîş[ĭ] din Berbeştĭ, numiti Codre Grigor a luĭ Diordie, aŭ dat 5 zloţĭ aĭ doile, Moiş Gabor aşişdere 5 zloţĭ aŭ dat. Iar Rednic Todoru un zlot aŭ dat, oidins(?) Rădnic Ion 2 groşu. Aceştĭ dară boerĭ, anume Codre Grigoru, Moiş Gaboru, Rădnic Todor, Rădnic Ion, co toţĭ scriş[ĭ] depreuna, după putere lor, pe banu drepţĭ, aŭ cumpărat carte ačasta, Apostol numită . . ., pentru 10 zloţĭ şi 2

groșu, aŭ cumpăratu-o precum am scris maĭ sus, în anulu 1802 . . ., pentru ca se le fie pomana večnica întru în cea lume, Înperaţîe Ceruluĭ, și bucurie . . . precum și cu toţ[ĭ] sfinţĭ, întru časta lume viiaţă curată și lungă. Legatură făcută de mine, preutul Vasilie Oniș, amin, ca cine o va înstreina fără întorcere să fie aniatema, adecă din beserica ačasta. Datoĭ (?) în beserica Berbeștilor, în numele Tatăluĭ și-a Fiiuluĭ și-a Sf[în]tuluĭ D[u]h, acum și pur[ur]ĭ și în vecĭ, aminĭ. Scris-am eŭ, Vasile Oniș, parohușul din Berbeștĭ.

3. Pe *Biblia* luĭ Bob, 1795: **45.**

Cu ajutori luĭ D[umne]zeŭ într'ačasta sf[ăn]tă Biblie numită aŭ dat Coman Ion a luĭ Bogdan, și cu soţa sa, Acsenie din Moisăĭ, doĭ zloţĭ, pentru ca să le fie pomană večnica în cee lume, Înpărăţie Ceriuluĭ, într'ačasta večnică, lungă. Anul dela naștere luĭ H[risto]s 1802, luna luĭ Iulie, zuoa a 3.

4. Pe un *Catavasiariŭ*, de Blaj, 1824: **46.**

S'a donat baserici romîne de Szigeth de către Escell. Sa Aep[isco]pulu Vancea.

5. *Carte de învăţăturĭ creștineștĭ* așezată de Escell. Sa Ioanu Bobu, în Blaj, 1805.

6. *Ciasoslov* din Rîmnic, 7253.

7. Pe o *Cazanie* de supt Constantin Nicolae Mavrocordat (se află la diac): **47.**

Coman Ioanaș și-a parinţiloru, și-a moșilor lor, și aŭ numit la sf[ăn]ta beserică în Călineștĭ, în erașu Cosouluĭ, în varmeğa Maramureșuluĭ, la beserica cè bătrînă, în mijlocul satuluĭ, în zilele înneţateĭ Creese Marie-Terezii; și fiind episcop în Mocač Manuil, și vicarieșu Maramorișuluĭ A[n]dreĭ Bacensco, și jurat Rednic Nicora. Iară cine o va lua din sf[ă]nta beserica se fie globit, și afurisit de s[fin]ţii părinţĭ 318 dela Nichei, că aceste ominĭ n'aŭ rămas nimă dintr'înși, ce aceasta se le fie pomană în več[ĭ], amin. Scris-am eŭ, popa Filip, anu D[o]m[nuluĭ] 1750, m[esi]ţa Iulia 9. Iară preţul cărţieĭ doozecĭ de florinţĭ: într'atîta e-a luat.

48. Pe altă pagină:

Carte aĭ Coman Hafie, dată în Călineștĭ, la s[fă]nta beserică, pîntru pomană, în erașul Cosouluĭ.

49. Maĭ jos:

S[fin]ții Tale, Maică a luĭ H[risto]s și-a noastră folositoare și îngerilor Înpărătasa eștĭ, este închinată ačasta s[fă]ntă carte, a S[fin]ții [Tale] șarbe, Coman Hafie, pîntru păcatele sale și-a soțuluĭ săŭ, Coman Ionaș.

8. *Evanghelie* de Blaj, 1766.

50. 9. Pe un *Evhologhion* manuscris, din 1693 (se află la cantor):

Molitavnicu, în care să cuprinde toată treaba bisericiĭ, care să cade preoțiloru. Dată întîĭ dela Sfinți Apostolĭ, după aceia dela sfinți părințĭ la toate trebile.

În mijlocul cărțiĭ se află anul în două locurĭ: 1693.

51. 10. Pe un *Liturghieriŭ* din Iașĭ, 7267:

În numele Tatăluĭ, și-a Fiiuluĭ și-a Sfă[n]tuluĭ Duhu; aminu: ačasta sfîntă și dumnezească carte o aŭ cumpărat jupînu Codra Ionașu, pentru sînătate și ertare păcatelor dumeasali, și a soții dumisale Ioană, și nurorii dumisale Odochii, Ilieșu, Grogor, Iion, Iioan, Paladia, Ieri[n]a și-a tot rodulu domisale, și pîntru sufletu tu[turo]ra morțiloru; întăe, robul luĭ, Ioan, și soție a sa Erină, Ghiorgiie, Hafie, Mihaiŭ cu soție a sa, Grigorie, Dumitru, Mărica, Caline, Ileană și Toader, și aŭ dat-o în sf[ăn]ta bes[e]recă în Berbeștĭ, unde este hramulu Naștere Presf[i]nteĭ Născătore de Dumnezeŭ și purure Fečoreĭ Marieĭ, și a tuturora s[fin]ților; amin. Și cine s'aru afla să se-o prăpădască din beserică, afurisit, anatema; și aŭ datu pe iasa *(sic?)* 10 florințĭ; 1765, în luna luĭ Octome *(sic?)*.

52. 11. Pe un *Octoih* de Rîmnic, 1750:

În numele Tatăluĭ și-a Fiiuluĭ și Duh[uluĭ Sfăntŭ]. Carte anume Ohtoih, aŭ dat 12 flori[n]țĭ jupănesa Odotie, Ștefan, Năstafa, Mărica, † Măriuțe. Și o dat în besarica la Băr[be]ștĭ, să i le fie pomana; Ionaș, Anisie, Iacovu.

53. Apoĭ:

† Ačasta sf[ăn]tă carte, anume Octoihu, aŭ cumpăratu dumianu[ĭ] Codre Gheorghe, și cu a sa jupîneasă,

Titiiana, dreptu doazecĭ de vinaşĭ florinţĭ, şi o aŭ pus în besearica în Berbeştĭ, unde iaste hramul Naşterei Preacisti, ca să le fie pomană .n veacĭ, viilor şi morţiloru. Iară cine o ar fura saŭ o ar înstreina dela besearica, saŭ o ar vinde de aicĭ, să fie afurisit ca Arie. Anul Domnuluĭ 1765.

12. Pe alt *Octoih*, manuscris (se află la cantor): 54.

Acum am scris acest Octoih, spre folosul pruncilor celor rumîneştĭ; şi, pentru că nu sînt cărţĭ destule rumîneştĭ, spre treaba şcolelor, m'am ostenit de l-am scris cu toată năvîrneala, eŭ, nevrednicul robul luĭ D[u]mnezeŭ, Teodor Uibardi. Iară, de cumva cineva va afla ceva pahiba într'o acest Octaiŭ, cu ertare să îndrepte cu d[u]hul blîndeţeloru. Am scris la anul 1820: atonce am fost dieac şi dascal în oraşul Sighetilii, în luna luĭ Dechevrie.

După rînduiala Sîmbetelor şi-a Duminecelor, se află nişte însemnărĭ de medicină şi descrierea maĭ multor leacurĭ, în limbile românească şi ungurească.

Apoĭ: opt glasurĭ pe note, şi, la capăt, o colindă: Treĭ craĭ dela Răsărit, cu steaua aŭ călătorit, etc.

13. Pe un *Penticostarion* din Blaj, 1768; pe scoarţa cărţiĭ: 55.

Annul Domini 1774. Iată seteni Berbeşteni aŭ cumpărat p[e] sama s[finteĭ] bisericĭ o carte, anume Sfetniţa, cu 13 florinţĭ, care carte aru fii foastă datoare jupînesele să o plătască. Dară şi bărbaţiĭ aŭ ajutorit: Codre Ivan 3 mărieş[ĭ], Şiman Odochie 3 mărieş[ĭ], Codre Maruţa un mărieş, preutasa luĭ popa Chifor un mărieş, şi f[a]ta 3 potoriĭ, Codre Ionaş un pătac, Rus Părasca doĭ potorĭ, preutasa Todoră doĭ potorĭ, Codre Pătru un mărieş.

14. *Strastnic* de Blaj, 1773.

Pe legătura cărţiĭ: 56.

Ani dela H[risto]s 1815, dela Adam 7328 (= 7223), mălaiu cu 7 zloţĭ, grîu cu 9 zloţĭ. În anul 1876 *(sic?)* o fost mălaiu cu 1 zlot de argint şi 10 griţarĭ, şi griu cu 2 zloţĭ de arg[i]nt şi 40 d[e] griţarĭ, ovăsu cu 1 zlot de argint.

57. Pe altă pagină:

În numele Tatăluĭ şi a Fiiuluĭ şi a Sf[ă]ntul[u]ĭ Duh, amin. Carta ačasta, carte anume Strasnic, cu ajutorul luĭ D[umne]zeŭ aŭ cumpărat Rehnic Toder, aŭ luat drept 7 florinţ[ĭ], pentru fericita viiaţa şi ertare păcatelor lor; şi o aŭ datu la besereca sa în Berbeştĭ, unde e hramul la Naştere Născătoreĭ de D[umne]zeŭ, ca să fie întru pomenire tuturor celor mutaţĭ dîntru ačastă viiaţă în cè nesfărşita večnica: adurmitu preut Pătru, Rehnic Ivon, Ştefan, Şandor, Lorinţ, Marie, Paladie, şi celoralalţĭ să fie pomană večnică; şi cine o depărta ačasta carte, anume Straşnic, dela biserică, acela să fie anatema, anatemisat. Scris-am eŭ, Vasilie Hainca, fiind parohuşu satuluĭ Berbeştĭ, în anul dela H[risto]s 1797.

58. 15. Pe un *Triodion* de Bucureştĭ, 7255 (1747):

Iată cu ajutoriul luĭ D[u]mnezeŭ şi cu a toţĭ boeri cari se afla în scris[oa]re ačasta, dăndu har luĭ D[u]mnezeŭ că le-aŭ ajutatu de o aŭ cumpăratu ačasta carte, anume Triodu . . ., şi o aŭ pusu în besereca în Berbeştĭ, cătră hramulu † presvi[n]teĭ † Naştereĭ Născătoareĭ de D[u]mnezeŭ, întru pomenire şi folosul sufletelor părinţiloru a toţĭ cari sînt viĭ şi morţĭ, Dumnezeŭ se-ĭ erte pre toţĭ; amin. Întîĭ aŭ dat popa Vasoca 3 mărieş[ĭ], Ianoşa 3 mărieş[ĭ], Vitcu Ivan 2 potorĭ, Olariu Vasalie un patacu, Olariu Miclăuşu un pătacu, Mînăilă Iuonaş un mărieş, Codre Ion un mărieş, Popa Vasoca un mărieş, Moiş Pătraşu un pătacu, Mănăila Grigora un mărieş, Mănăila Ivan 12 potorĭ, Berce Toaderu un mărieş, Potacu Docă 2 potorĭ, Steţu Petre un pătacu, Mărie Rusca 2 potorĭ, popu Ştefanu un mărieş, Sanhiru Vasalie un pătacu, Codre Mihaiŭ 2 mărieş, Codre Gorghie un mărieş, Moişu Ionaş 2 potorĭ, Şandoru Palcu un mărieş, Şandoru Grigoru 2 potorĭ, Văsiiu Rusuluĭ un pătacu, Codre Grigoru un mărieş, Codre Ghiorghi un mărieş, Codre Ivan 2 mărieş[ĭ], Crişanu Tămaşu un pătacu, Ivu Ionu un pătacu, Ivu Ileana un pătacu, Batin Vasocu 2 pătacĭ, Tite 2 potorĭ, Popu Ivanu un patacu, Popu Ionaşu 2 pătacĭ,

apoĭ încă s'aŭ aflat Micle Vasalie, nepotu a luĭ a Micle Grigorie, și elu pîntru unu serindariu ce s'aŭ datu pîntru suflet[ul] moșu-săŭ, și a dat rodul luĭ; a ajutat și elu cu patru flori[n]țĭ în carte ačasta, — se fie în știre luĭ D[u]mnezeŭ; încă și fečorĭ al luĭ Manaila Alecsa, văzîndu pre alțĭ boerĭ ajutorîndu, i-aŭ îndurat și pre eĭ Dumnezeŭ, și-aŭ dat din toata cheltueala 4 florințĭ într'altu serindariŭ a tătîne-seŭ, se fie în știre luĭ D[u]mnezeŭ; amin.

14. *Antimis* rusesc din 1700.

15. Pe păretele altaruluĭ de piatră; de-a dreapta: **59.**

Codra Mihaĭ; [înnapoĭ:] Sambora Czernko; [înnainte, cuvinte ruseștĭ, nedescifrabile, șterse de tot].

16. Pe păretele din dosul altaruluĭ: **60.**

Slavă, cinste, mulțămita și înnchinăčune unuea înn Troița proslăvituluĭ D[u]mn[e]zeŭ, Tatăluĭ și Fiiuluĭ și Duhuluĭ Sf[ă]ntu, ce aŭ ajutat după înnceputu, de amu și sfîrușit zugrăvitul aceștiea sf[i]nteĭ besearecĭ, în zilele preaosf[i]nțituluĭ episcopu Bradoviciiu Ioann și vicaroș Maramorășuluĭ Anndreĭ Iatchinn, ca să le fie vieața bună dila H[risto]s și înntru mulț[ĭ] an[ĭ] să stăpăneascu înn domniea lor, să potă eĭ birui pre vrăjmași săĭ totdeuna. Dila Nașterea luĭ H[risto]s, 1769, luna luĭ Avgust 26 de zile.

17. Maĭ jos, de-asupra icoaneĭ Sfîntuluĭ Alexe: **61.**

Precuviosulu părintele nostru Alexia omulu luĭ D[umne]zeŭ. D[o]amne Iis[use] H[ristoa]se, earta pre ceĭ ce iubescu numele tău sf[ă]ntu, și pre celu ce aŭ zugrăvitu chipulu mucen[iculuĭ]..., fiiŭ ajutore luĭ, și cu toț[ĭ] sf[i]nți care aŭ... vitu în sf[ă]nta besearecă ačasta.

18. La proscomidie: **62.**

Întru ačasta vrema era priut a satuluĭ Toder Codran, și cu soața sa, Nastasie, și cel ce aŭ zugrăvitu înn dar frontar și oltariu; care preot va sluji la sf[ă]ntul jertovnicu înntru H[risto]s, vă rugăm ca se pomeniț[ĭ] care s'aŭ scri[s] aice în sf[ă]ntul jertovnicu: Alexii, Ielena.

19. De-a lungul iconostasuluĭ: **63.**

D[i]nu mila luĭ D[u]mnezeŭ și dinu darulu D[u]hulu Sf[ă]ntu s'aŭ milostivitu de s'aŭ îndemnatu spre lucru

bunu hotnoşu Ştefanu Potacu şi nemiş, birou Gheorghie Avremescu, şi cu toţu boeri înpreună a satuluĭ, precum am făcu[t] contratuşu cu zugrău Alexa, şi amu înbrăcatu sf[ă]nta beserecă spre lauda luĭ D[u]mn[e]zeŭ, şi ca să le fie pomană loru şi erutara de păcatele a morţiloru în vecĭ de vecĭ, ameanu; 1769, Avgust 26.

64. 20. Pe icoana luĭ Hristos:

Ač[a]sta s[făn]tă icoană au cumpăratu Codre Mihaĭ şi soaţa sa Ivona, şi Gheorghie, Erină; 1760, luna Ianuarie 6 zile.

65. 21. Pe alta, cu inscripţie rusească:

Ač[a]stă sf[ăn]ta icona aŭ cumpărat Moeş Ion şi soţa, Erină.

66. 22. Pe alta:

Aceste sf[in]te icoanile 13 aŭ cumpărat titor a beserіciĭ Gheştucu Eremie şi cu soaţa sa, Cozmuţanu Acsena, ca să le fie pîntru sînătate şi ertare păcatele loru în vecĭ de vecĭ; amin.

67. 23. Pe a Sf. Nicolae:

Pop Marica aŭ cumparat.

68. 24. Pe icoana luĭ Hristos, de-a dreapta uşiĭ împărăteştĭ:

Ačasta icoană au cumpăratu-o din Bărsana; 1759, m[i]s[iţ]a Septevrie.

69. 25. Pe a Maiciĭ Domnuluĭ, din stînga:

Ačasta icoană aŭ cumpărat..., se hie de sînătate şi ertare de păcatele sale; 1759, Noevrie 28 de zile.

70. 26. Pe a Sf. Mihail:

Ačasta sfîn]ta icoană aŭ cumpărat Nemişu Gheorghie din Călineşşte, şi aŭ dat....

71. 27. Pe a Sf. Ioan Botezătorul, în podul bisericiĭ:

Ačasta s[fîntă] icoană aŭ făcut-o cu teltuiala sa Co[d]ra Ivănuţuc şi cu soţa sa, Călină, să fie poma[nă] lor în vecĭ; anul dila H[risto]s 1812.

72. 28. Pe alta, tot în pod:

Am cumpărat icoana Moldovan Grigorie; hie pomană luĭ în vecĭ.

73. 29. Pe alta, tot acolo:

Ač[a]sta icoană aŭ cumpăratu Potacu Ştefanu, şi soaţa luĭ, Măriuţa.

30. Pe ușa împărătească, jos: 74.

Ač[a]sta s[fin]teĭ dverile aŭ cumpărat Codre Gheorghie, și cu soța luĭ, Tetiena, hie pîntru sînătate și ertare de păcatele sale; 1759, luna luĭ Avgust 19 zile.

31. De-asupra ușiĭ de-a dreapta: 75.

Ač[a]sta porta D[o]mnuluĭ: dripții între într'înși.

32. Pe cea din mijloc: 76.

Ușa asta încueta va fi, și nu s'a [de]sc[h]ide, și nimene nu va trece printr'însa.

33. De-a stînga: 77.

Pă ușĭ, porțĭ Edemuluĭ, întrе, și pă ușĭ luĭ eșĭ.

34. Pe o cruce de lemn: 78.

Ač[a]sta s[fântă] cruce aŭ cumpărat Manoila Nicoră, și soța luĭ Marica, și maica luĭ, Mariuța; 1758, Dechemvrie 28.

35. Pe un sfeșnic de lemn: 79.

Acest sfeșnic ... Pașcul.

36. De-asupra ușiĭ de întrare: 80.

Sam. Andreas fecit eclesia. Anno Domini 1758.

37. Pe un clopot în turn: 81.

Petrus Literatus. Anno Domini 1757.

38. Pe altul: 82.

Acesta sf[ă]ntu clopotu aŭ cumpăratu zugrau Alexa și soța sa, Elena.

39. Pe cel mare: 83.

Petru Lirtatusin; 1757.

Tot acolo, săpat măruntel: 84.

Ajutat-aŭ Goje Mihaĭ dinn Fereștĭ cu 10 zloțĭ, pomană să-ĭ fie. Acesta colopotu s[făn]tu l-aŭ făcutu satulu Berbeștĭ pe vremea luĭ popa Toaderu Codre.

40. Pe un potir de lemn, inscripție rusească: 85.

ѡнея ксисеет (?) **кровь моя новаго завѣтаже за кинзаикаема-я и за многи, ко оставленіе грѣхов** [= Sîngele mieŭ, al Nouluĭ Așezămînt, vărsat pentru mulțĭ, întru iertarea păcatelor].

41. Pe o lumînare de ceară, foarte groasă, săpat: 86.

O am făcutu aia lumină preutu Ananie în anul 1794, Dechemvrie 27.

42. Pe alta: 87.

Aiasta lumină o aŭ făcutu Codra Grigor, în anul 1795, Făurar 16 zile.

88. 43. Pe un manuscript:

Păstoričasca teologhie, care cuprinde în sine propoveduire cuvîntuluĭ celuĭ d[umne]zăesc, adeverinţa d[umne]zăeştilor t[ai]ne, într'acesta rănd aşezată şi alcătuită prin usteneala şi sărgueala č. d. Toma Haina, în chesariu-împărăteasca fundaţie a episcopii Muncačuluĭ, pe parte rumînească profesor a teologhii în Ungvar.

De propoveduire cuvîntuluĭ celuĭ d[umne]zăesc, de taine de obştĭ, de taine deosibĭ, acuma întîe oară într'acesta rînd scoasă pentru folosul neamuluĭ rumîneasc, la anul Domnuluĭ 1785.

S'aŭ scris de Ioan Stanca, în seminariumul Ungvaruluĭ alumnuş, şi int'al 3-lea an teolog.

V.

BÎRSANA.

A. Biserica de piatră.

1. *Antologhion* din Iaşĭ, 7263.

89. 2. Pe un *Apostol* din Iaşĭ, 7264:

În numele Tătăluĭ şi-a Fiuluĭ şi-a Duhuluĭ Svîntu, amin. Ačasta sfîntă carte Apostolu, s'aŭ dat în oarmeghea Maramurăşuluĭ, în eraşul Cosouluĭ, în satu în Bărsana, unde este hramul aceluĭ dintru sfinţĭ părintele nostru arhiepiscopul Nicolae dela Mira Lichieĭ, făcătoriul de minunĭ, şi nime să nu o fure, saŭ să o vîndă din besereca, şi nime să nu o ducă, nice pă la casele sale să nu o porte; şi cine a zminti ce am scris, s[ă] fie judecat [de] Domnul Nostru Is[us] H[risto]s la ziua judeţuluĭ, ca un prădatorĭ de beserecă. Aniĭ del[a] Adam 7268, iară del[a] H[risto]s 1760.

90. 3. Pe un alt *Apostol* din Blaj, 1802:

Bine-ĭ omul cu soţie,
Apostol cu 'vanghelie,
Al mieŭ, dar, adevărat
Că treĭzăcĭ de zloţĭ am dat, —
Ca să-mĭ fie pomenire
Într'a vieţieĭ zile,
După moarte bucurie,
Sufletuluĭ spăsănie.

Fie Domnul lăudat,
Că mie mi aŭ ajutat,
De dorul mieŭ mi-am plinit,
Voinția mi-am săvîrșit.

Nu din gură lăudăroasă
Și inimă nesățioasă,
Ce din drag sufletul mieŭ,
Cum place luĭ Dumnezeŭ.

C'aŭ zis Domnul luĭ David,
Acela-ĭ mie destoinic,
Care-ș face slujba plină
Și cu inimă sănină.

Primască-șĭ Domnul danie
Ca și bani văduveĭ,
Cu glasul Evangheliei
Fie pomenire eĭ.

Apostolul să nu tacă,
Ce el tot să glăsuiască,
Mărire luĭ Dumnezăŭ,
Dela tot sufletul mieŭ.

Amin, amin, amin,
Și două cupe de vin,
Carele scrietoriuluĭ să cuvin.

4. *Biblia* luĭ Bob, Blaj, 1795.

5. *Catavasieriŭ* fără titlu.

6. Pe alt *Catavasieriŭ* din Blaj, 1762: **91.**

Întru numele luĭ Is[us] H[risto]s acestu Catavasieriŭ iasteĭ a cinstituluĭ părinte popa Dumitre din Bărsana, ce ține parohie în Năneștĭ. Anul Domnuluĭ 1786, Ianuarie 28 de zile.

7. *Cazanie* rusească, manuscrisă.

8. *Evanghelie* din Blaj, 1817.

9. *Efhologhion* din Sibiiŭ, 1849.

10. Pe un *Liturghieriŭ,* fără titlu: **92.**

. . . ș'a Sf[î]ntuluĭ Duh; amin. Eată acasta sfîntă carte, anume Leturghier, o aŭ cumpărat Lupulu luĭ Anișure din Năneștĭ, și cu soțe sa, Frosînă, pî[n]tru păcatele sale și-a părințiloru săĭ, să le fie pomenire în vecĭ; și cine va măradui a sămînțiĭ dintr'înuși, să fie slobozĭ a o da la care besereca va maĭ trebui. Iară, alțiĭ streinĭ, de voru înd[ră]zni a lua fară de știre, a o fura din beserică, să fie afurisitu de sfinți părinț', dela sfintele sabora, să fie trecleți, procleți și anatemă. Iară, cîndu o amu cumpăratu, aŭ fostu cursulu aniloru dela H[risto]s 1767.

Pe altă pagină: **93.**

Acasta s[fântă] carte, anume Liturghie mare de Iași, o aŭ cumpăratu șerbul luĭ Dumnezeŭ anume Cosooan Chrira (?) și Anisoare din Năneștĭ, [și cu soața dumisale] Frosină, drept 12 florințĭ, pîntru fericita viața amîn-

dorura fečoriloru luĭ Nemişu Grigoru . . ., şi pîntru ertare păcateloru sale, moşiloru . . ., Iacovu şi Mărie şi Grigorie şi Năstafa.

94. 11. Pe un *Octoih* din Blaj, 1760:

Ačasta să să ştie, de cînd aŭ început a sluji popa Dimitrie în Bîrsana, a popora, în zilele prè-înălţatuluĭ Înpărat Iosip, şi Ecselenţii Sale Andreĭ Becenschi, vicariş Gheorghie Chinsegi [1], protopop Teodor Rednic; 1785.

Ačasta carte, pe nume Octoihu, este a cinstituluĭ părinte popa Dimitrie din Bărsana, cumparată deptu drepţiĭ baniĭ Sfinţii Sale: 8 zloţĭ nemţeştĭ. Decĭ orĭcine o va fura, se fie afurisitu de cele 7 soboară; la anul 1774.

95. Pe pagina din urmă:

Ačasta să să ştie, ca, în anul 1800, în 28 de zile a luĭ Agustu, s'aŭ clătit pămîntul, şi iară, 1812, în 15 a luĭ Făurar, s'aŭ clătit în multe zile, şi iară, în luna luĭ Marţ, în 12 zile, s'aŭ clătit. Iară fečorul popa Dumitru încă s'aŭ cununat în anul 1812, în luna luĭ Făurar în 15 zile, şi-aŭ fost de 22 de anĭ. Iară Batin Ştefan cu Nemiş Călină s'aŭ cununat în anul Domnuluĭ 1817, şi-aŭ fost Călină de 20 de anĭ, în luna Iulie în 12 zile.

96. 12. Pe un *Orologhion adecă Ceasoslovu*, fără titlu:

Ačasta carte anume Porostavul rumînescu a luĭ Borca Tader din Brebu, aŭ luatŭ cu 5 florinţĭ; . . . de n'or fi, car[tea] se fie pa sama beserecei, şi cine o va fura, să fie blăstămatu.

13. *Orologhion* din Blaj, 1766.

97. 14. Pe un *Penticostarion* din Bucureştĭ, 7251:

Din îndemnul Duhuluĭ şi umvrirea Sfanteĭ Troiţe amu cumparatu ačas[tă] sf[ântă] carte anume Sfendaniţe, cu Răhnicu Ghiorghie . . . sale Tohtora, pîntru . . . dumilor sale, şi-a mărădiculuĭ cariĭ vor rămînè dîntre . . . milor sale, şi pîntru păcatele moşilor şi părinţiloru dumilor sale; se fie pomană în vecĭ; ş'am dat la beserica în Bărsana, la hramul luĭ Sfîntu Nicolae, ca nimene să n'aivă putere a o depărta dela besereca ačasta,

[1] Pentru Köszeghy, v. vol. XII, p. LV.

suptu mare certa a sfinților părinți treĭ sute și optsprezece din Nichea. Anul 1766, mes[ița] Ian[uar] 3 zile.

15. *Penticostarion* de Blaj, 1780.

16. *Psaltire* de Blaj, 1808.

17. Pe un *Strastnic*, fără titlu: 98.

În numele Tatăluĭ și-alu Fiuluĭ și-alu Sfîntuluĭ Duhu, aminu. Acasta sfîntă carte, anume Strastnicu, o aŭ cumpăratu jupîneasa Hodoru Marica, rămasa luĭ Hodoru Nicoara, răposatuluĭ întru Domnulu, dreptu 13 florințĭ, pentru ertare păcatelor eĭ și văcinica odihna, și-o aŭ lăsatu la sfînta besereca în Bărsana, unde este hramulu sfîntuluĭ arhirăŭ Nicolae, ca să-ĭ fie pomană în veciĭ ceĭ netrecuțĭ. Cine o varu lua fără de dreptul, saŭ o aru fura, să fie anatemisatu de toate sfintele soboară ale sfințiloru părințĭ Besereceĭ Răsărituluĭ.

Pe pagina ultimă: 99.

Popa Stoica Iacoviciŭ tipograful ot Bucureștĭ, ostenitoriu scrisoreĭ numeluĭ omuluĭ celuĭ ce aŭ cumpăratu carte acasta, iaste cucerniculu între preoțĭ: preot popa Ionaș, parohușul satuluĭ Bîrsaniĭ, din neamu bîrsănescu; în a 17-a luni luĭ Martie, aniĭ dela Mîntuirea Lumiĭ 1778.

18. Pe un *Triodion* din Rîmnic, 1735: 100.

. . . [șters] deptu 19 florințĭ, și-o aŭ datu pomană în sf[ăn]ta beserică, pîntru sufletu săŭ și pîntru a toată rudeine luĭ. Cine o va . . . și o va vinde . . ., să fie anafitimă, proclet, treclet de 318 de otețĭ, și Domnulu . . .; 1733, mes[ița] Ianvarie în 14 de zile.

Maĭ jos: 101.

În numele Tatăluĭ și-a Fiuluĭ și-a Duhuluĭ Svîntu; amin. Acasta svîntă carte, anume Triod Postilea, o amu cumpăratu eŭ, Hodor popa Grigorie, și cu Hodor Mărica, pentru păcatele nostre, și am datu eŭ, popa Grigorie, 12 florințĭ, iară Hodor Mărica 10 florințĭ, și o amu [dat] în Bărsana, unde-ĭ hramul luĭ S[fîntul] Nicolae, pentru păcatele părințiloru noștri, Văsiŭ, și fratele mieŭ, Pavel Nicoară, și maica mè, Anuțe, și soața mè, Marie; Marie, Ion, Ștefan, Hahie, Todosie iprocai; Hodor Marii, Hodor Toader, Vasoc, și părințiĭ eĭ; Pricop . . ., Părasca,

Irină, Toader, Ilieş, aceste tot D[umne]zăŭ să-ĭ pomenască. Iară cine să va afla să o vînza aŭ să o fure, acela să fie treclet ca Iuda şi ca Arie, de 318 de oteţĭ. Anul Domnuluĭ 1746.

19. *Triodion*, de Blaj, 1804.

102. 20. Pe frontispiciul bisericiĭ, cu litere latine:

Luĭ Domnedieu lauda, şi mărire în veci vecilor.

103. 21. Pe o icoană:

Ač[a]stă svîn[t]ă iconă aŭ cumpărat Olariu Strometchi, şi cu soţa sa, Nastasia, pìntru ertare pacatele sale; 1751.

104. 22. Pe alta:

Ačasta sfîntă icoană este a luĭ Ion Hodor Toader, zugravu, se-ĭ fie pomană; 1808.

B. Biserica din Josenĭ.

105. 1. Pe o *Evanghelie* de Sibiiŭ, 1806:

Zis-aŭ Domnul oarecînd
. . . .
. . . .
. . . . (rupt)

Şi dă banĭ la săracĭ
Ceĭ ce-s de sărăcie arşĭ,
Că-ţĭ veĭ dobîndi comoară
Carea furi nu o fură.

Şi ieŭ fica ta, Vîrvară,
M'am socotitu-mă asară,
Ce-s din tată Toderaşĭ,
Al tăŭ slugă şi ostaşĭ,

Şi din mamă Todosie,
A luĭ Bîrsan familie,
Să-ţĭ aduc un dar frumos,
Şi să-l primeştĭ bucuros.

Ce-ĭ pre nume 'vanghelie,
Primit darul meŭ să fie.
Aşişderea scrietoriul,
Preot Bîrsan, popa Ionaş,
Ce-ĭ la înpotrivire foarte gingaş. —

Am scris şi am aşezat
Cum Duduh [Duhul] m'aŭ luminat,
În anul cel de mîntuire,
O mie opt sute şi al optule,
În luna luĭ Dechemvrie,
În şasesprezece zile.

106. 2. Pe un *Liturghieriŭ* de Iaşĭ, 7267:

Ačasta carte, anume Liturghie, o amu cumpăratu părintele popa Ionaş Balţanu, din Bărsana, parohuşul satuluĭ, cu călugăriĭ sf[înteĭ] mînăstirĭ a Bărsaniĭ, dându-le loru alta Liturghie rusască mare, în anul Domnuluĭ 1786, în 25 a luĭ Iulie.

Pe altă pagină : 107.
În numele Tatăluĭ şi-a Fiuluĭ şi-a Duhuluĭ Sfînt; amin. Aĉastă sf[ântă] carte Evanghelie s'aŭ dat în oarmeghea Maramurăşuluĭ, în sat în Bărsana, unde este hramul luĭ Sfinti Nicolae, şi nime să nu o fure, saŭ să o dee, saŭ să o vîndă, fără numaĭ eŭ, popa Nechita . . . Iară altul nime, nice mărădicu meŭ, sup[t] afurisanie; şi cine aru zminti ce amu scris, să fie judecat de Domnul Nostru Is[us] H[risto]s ca un prădător de beserica, la zua judeţuluĭ. Aniĭ dela Adam 7268, iară dela H[risto]s 1760.

3. Pe un *Octoih*, fără titlu : 108.
Carte s'aŭ dat pe sama besereceĭ din . . . Tanasie pentru prohodul a luĭ Ştesc Tanasie, care l-aŭ . . . cinstitul părintele preot, popa Dumitrul . . . l-aŭ petrecut pomană . . .; carele tocmala au fostu [cin]stitul părintele preot Costan, părintele preotul popa Ion din Văleni şi cu preotul popa Opriş Petru . . . .

4. *Strastnic* de Blaj, 1804.

5. Pe părete, la strana dreaptă : 109.
Anul Domnuluĭ 1806, aŭ zugrăvit aĉasta s[fîntă] biserică . . . taieat pentru fereastă.

VI.

BISERICA-ALBĂ.

1. *Apostol* din Blaj, 1766.

2. Pe un *Ceasoslov* dinu Tîrgovişte, 7223 (1715) : 110.
. . . . 1769, indictu 2, crugul soareluĭ 25, manna anuluĭ 3, crugul luni 19, temilie luneĭ 2, slova păshălieĭ : Naştire luĭ H[risto]s Joĭ, mă[n]care de carne săptămana 8 zile 4, Triodul să începe Fevruaru 8, lăsatul de carne Fevruar 22; Blagoviştenie Miercurĭ săptămana 4, în postu leğuita făcu April . . . Sfîntele Paştĭ Aprilu 19, Ghiorghie Joĭ în săptămîna luminată, postul Apostolilor săptămînĭ 2, zua lor, Lunĭ. (Să află păscălia de pe maĭ mulţĭ anĭ.)

Maĭ jos : 111.
1838 esztendöben cantora let N-ş. Cziple Mihály és

ezen könyv azö szorgalmatosága altal igazitatot, mivel N-ş biro és curator is volt 1840.

3. *Catavasieriŭ* de Rădăuţĭ, 7252 (1744).

4. *Evanghelie* de Blaj, 1776.

112. 5. Pe un *Minologion* din Blaj, 1781:

N[eme]ş Cziple Mihály n[eme]ş biro, cantor és curator gyorsasága alsal igazitatot 30 juliusba 1840.

113. 6. Pe un *Octoih* de Blaj, 1783:

No. 4. Ex libris ecclesiae gc. fejéregyháziensis noviter reparatus hic, opera et aere comunitatis, sub praesidio Ioannis Batin, parocho, die 19-a Juni 1841. Si vis amari, ama.

(Apoĭ, ca la *Minologhion.*)

7. *Penticostariŭ* fără titlu.

8. *Strastnic* de Blaj, 1773.

9. *Triodion*, rupt, fără titlu.

10. Icoanele vechĭ, din biserica de lemn, slujesc de pod în turn, de-asupra clopotelor.

11. Înnaintea bisericiĭ pe o cruce de fier, cu litere latine, data de 1898.

VII.

BORŞA.

A. Biserica-din-jos (de lemn).

1. *Apostol* din 1683.

2. *Apostol* de Blaj, 1878.

114. 3. Pe un *Apostol* manuscris:

. . . [rupt] молдовьской земли, короа Ракоеции Геwргіее совѣт[ни]кь молодии и прочеам; вь лѣто зрҗд, wт рд. хва ахнд, сін испискь пис мца ноекріа ѕ днм, на стго евгліста и апла Мадеа, аминь. [al ţeriĭ Moldoveĭ, al Craiuluĭ Rákóczy Gheorghe sfetnic mic şi altele; anul 7164, dela Naşterea luĭ Hristos 1654, această scrisoare s'a scris în luna luĭ Noemvrie 16 zile, după sfîntul Evanghelist şi apostol Mateĭ, amin].

115. Pe altă foaie:

De ačasta scriŭ şi d[aŭ de ştire, Domn, boere, de ranudul [rîndul] aceşteĭ cărţĭ. Ačasta ca[r]te aŭ . . . adecă

s'aŭ gîtrianitŭ (?) Deci o'ŭdasta să o derega, ci n'aŭ bani s'o platesca. Meșterul aŭ vr[u]tu să o duca, popa Pinte nu oo datu, ce oou platu; au data 2 florinți, și ooŭ spus în beserecă.

Alta : 116.

ѡт мѡлдакскою землн, ѡт град сучавскін, велат рд. хст. зрѯѳ, мца ген. в днь [din țara Moldovei, din cetatea Sucevei, la anul dela Nașterea lui Hristos 7169 (1661), luna lui Ghenar 2 zile].

4. Pe un *Ceasoslov* din Rădăuți, 1745 : 117.

Scris-am eŭ Lupu Iausco, în ani Domnului 1748, meța August în 9 zile.

5. *Catavasiariŭ* de Blaj, 1793.

6. *Evanghelie* de București, 1742.

7. Pe o *Evanghelie* manuscrisă, românească : 118.

În numele Tatălui și a Fiului și Sfîntului D[u]hu. Ačastă sf[ăn]tă carte, anume Ev[an]ghelie, a cumpăratu Albu Toder cu soțul dumisale Parasca, să fie pomana pentru tot rodul dumisale, și pentru ispăsenie sufletului săŭ, și nevoit de aŭ dat 12 florinți, să fie pomană în veci netrecuți, amin; și o aŭ pus în besereca ča vechea în sat în Borșe, unde este hramul lui arhistra[ti]ghia Mihail, pentru ruga lor; Dum[ne]zeŭ Dom[nul] să-i spăsască, H[risto]s; amin. Vlt. 1696.

La capăt : Vleat 1701.

8. Pe un *Efthologhion* fără titlu : 119.

Să să știe că ačasta Trevununicu aŭ fost anume a lui Stețco popa Petre, pe ai săi banu gata cumparata; aŭ dat pă dansulu 8 florinți vonașu, ai săi bani gata. Iară după, ce aŭ răpăusat Stețuco popa Petre, dară preutasa dumisale, anume Palaghie lui Stețuco popa Nechita din Borșe, dară dumneei, ca o destonca, și cu fečori dumisale, anume Stețuco Ion și Stețuco Gheorghie, deci ei aŭ dat ačasta Trevunicu pomana în sfînta besereca cè noa în Borșe, unde este hramulu sf[in]țiloru îngeri Mihail și Gavril, și o aŭ dat în mîna cumnatului dumisale, preutului Mihai popa Istratie, și aŭ cumpăratu și o fațu de masă pe prestol, și l'eŭ dat să le fie pînt[r]u

sufletele lorĭ și a părinților, și a toată familie dumnilor sale. Iară cine aru îndrîzni să o fure, aŭ să o și [s]chimbe, aŭ preutu, aŭ diiacu, sa[ŭ] cineva din familie dumilo[r] [sale], unulu ca acela să fie suputu blăstămulu legeĭ, și să fie dreclet, proculetu, anafŭtema, mara[na]ta, neertat de Dumnezeŭ, și afurisit de 318 de otețĭ ce aŭ făcut saborul în Nichiea, și să fie pîrîș aruhanghelu Mihail și Gavrilu la înfricoșatul luĭ H[risto]s județ; anul 1771, meseța Iulie în 13 zile.

120. 9. Pe un *Minologhion* de Blaj, 1701:

Să se știe [că] ačasta sf[ăn]tă carte, anume Mineiŭ, precum l-au cumpărat în varmeghe Maramoreșuluĭ, în erașul-de-sus, în sat în Borșe, anume Bota Vasilie, cu soața sa, cu Dotie, și cu fečori lor, pre anume Lupu și Marie, Grigorie, Marie . . .; pe ačastă sf[ăn]tă carte 3 și 2 de florințĭ vonaș, și o aŭ dat în sf[ă]nta besereca cè veche, unde este hramul sf[i]nțiloru îngerĭ, arhanghelu Mihail și Gavriilu, se le fie pomana . . . părinților și a tot neamul lor. Iară cine s'aru găsi, orĭ preutu orĭ diiacu, orĭ cîrznicu, orĭce vre om, să o ee din sf[ă]nta besereca, unul ca acela să fie supt blăstămul sf[i]nțiloru îngerĭ, a carora este hramul sf[i]nteĭ beserecĭ, unde s'aŭ dat și de 3 sute și 18 sfințĭ părințĭ, cari aŭ făcut soborul în Nichie; și s'aŭ cumpăratu ačasta sf[ă]ntă carte în zilele parohușa popa Istratie, cu alu săŭ îndemn, ca să-ĭ fie și luĭ pomană; și am scris ačasta scrisoare eŭ, Miha[ĭ] pop[a] Gheorghie, parohușul Borșiĭ-de-sus, în anul 1794, Ianuarie în 9 zile.

10. *Octoih* din Bucureștĭ, 1746.

11. *Octoih* de Buda, 1846.

121. 12. Pe un *Octoih* slavon, manuscript, fără titlu:

Scris-am eŭ, Ștefan diiac от [земле] мшлдакьскою от монастире хwморъескiи, въ днъ . . . от създанє мира, . . . въ лєт ҂зсмв [din țara Moldoveĭ din mănăstirea Homoruluĭ, în ziua . . . dela Zidirea Lumiĭ în anul 7242: 1734].

122. Pe altă foaie:

И съ братом своим Тимиш Дамiан и съ подрꙋжа єго Кали и съ чѧди своими Дан и Истатiє, и положишѧ въ цркwк

ѡт село Пѡрщѣ. идеж ест храм съборѡ архаггла Михил[а], да бѫдет им памѧ[т] . . . и родителен; раб бжїи Тимиш Тодер и подрѹжїа его Татїана, и кто сѧ покѵсит възѧти или продати ѡт съа стаа цркви поп или динак сїа книга, да бѹдет непрощен ѡт га ба и прѣстыа его мтре и ѡт тиі ѡць ижкъ Никеи, и да бѹдет проклѣт и триклѣт, анаѳема, мараеназа, и . . . к лѣт 7139, а ха 1631, мца маи з дни, и кѵпилем ѡт попа Дѹмитрѵ от Моcін, да сѧ знае. [Și cu fratele luĭ Timiș Damian și cu soția luĭ Calea și cu fiiĭ luĭ Dan și Statie, și s'a dat la biserica din satul Borșea, unde este hram soborul arhanghelului Mihail, să-ĭ fie spre pomană luĭ și părinților luĭ, robiĭ luĭ Dumnezeŭ Timiș Toader și soția luĭ Titiana, și cine ar îndrăzni a lua saŭ a înstrăina această carte dela sfînta biserică, papă saŭ diacon, să fie blestemat de Domnul Dumnezeŭ și de Precista maica sa, și de ceĭ 318 părințĭ de la Nicheia, și să fie anatema, maranafta, . . . anul 7139, iar dela Hristos 1631, luna luĭ Maiŭ în 7 zile, și am cumpărat-o dela popa Dumitru dela Moiseiŭ, să se știe.]

13. Pe un *Penticostarion*, fără titlu : **123.**

Ačasta sfîntă și dumnezească carte, ce s[ă] chiama Pentecostar, o am compărat eŭ, popa Radul, dela jup[ă]nu Cinaire dascalul, bogasieril[orŭ] din Bucureștĭ, în banĭ gata tl. 5, deînpreun[ă] și cu alte cărțĭ, anume: un Ohtoĭ rumenescu, Ostmoglasnicu cu opște, în banĭ gata 337 tocma, o Psaltire rum[ă]nescă de cele marĭ, în banĭ gata tl. 2 tocma, o Liturghie rum[ă]nească veiche, care mi-eaŭ daruitu văru mieŭ, popa Radu, că-ĭ dela Mîn[ă]stire dintr'un lemnu, 1769; și amu eŭ popa Radu; la care mîna care aŭ scris va putrezi, iar hartie cè slabă va rămâne.

14. Pe alt *Penticostarion*, slavon-romănesc, Buzăŭ, 7272 : **124.**

изволение оца и сокиршеннен светаго дха, амин. [Cu voia Tatăluĭ și cu ajutorul Fuluĭ și cu săvîrșirea Sfîntuluĭ Duh; amin]. Cumpărat'aŭ ačasta svînta carte, anume Penticostaru, o aŭ cumpărat: Rusu Ioanu, dreptu 8 florințĭ, și o aŭ pusu în besereca cè vete în Borșe, unde este hramulu arhanghelulu Gavriil și Mihailu; ca să-ĭ

hie pomana părinților dumisale. Eară cine o va fura din besereca, saŭ preut, și să o vî[n]za, saŭ diiacu saŭ mir[e]an, unulu ca acela să hie afurisitu, trecletu și procletu, maranata, de treĭ sute și 18 de oteți, și să nu să al[e]agă nemică de unul ca acela. An[i] D[o]mnuluĭ, 1772, meseța Noe[m]vrie 30 de zile.

125. 17. Pe un alt treilea *Pentecostarion* din Blaj, 1808:

Să se știe că ačasta sf[ă]ntă carte, anume Penticostarĭ, aŭ luotu-o pomană, anume Hai Grigorie diiac, înpreună cu soața luĭ, Timiș Iparae, și aŭ datu pentru dînsa 32 de zlodĭ, înpreună cu unu pruncu alu săŭ, Ionu, și prunca, Marie, și una, Ionă, și aŭ datu-o în besereca cè de după rîŭ, unde iaste hramul sf[i]nțiloru îngerĭ și [Mi]haila și Găvrilă, să le fie pomana pìntru sufletu loru, și-a părinților, și-a prunciloru loru, și-a totu neamulu loru, ìn vecĭ, și cine aŭ ìndrîzni să o fure, saŭ să o schimbe, saŭ preutu saŭ diiacu, unulu ca acela să fie afurisitu și blăstămatu de tri sute sfințĭ părințĭ, ce aŭ făcutu soboru în Nichie, și de sf[i]nți îngerĭ Mihailu și Gavriilu, și de Maica Precurată, la înfricoșatulu judi[ț] a luĭ H[risto]s D[u]mnezeŭ; anul 1837, în luna luĭ Aprile în zua dìnutîe.

20. *Strastnic*, fără titlu.

126. 21. Pe un *Triodion* din Bucureștĭ, 7255, 1747:

Изволеніе отца и съ поспѣшеніем сына и съкоршеніем свтго дха, cumparat-am ačasta svìntă carte, anume Triod postnic, Timiș Grigorie, și cu soața sa, Părasca, pìntru sufletul săŭ și părinților săĭ, să-ĭ fie pomană în vecĭ, și o aŭ dat în biserica ča veache în Borșa, unde este hramulu soborul soțiloru îngerĭ. Iară cine s'aru afla să o fure saŭ să o ee din besereсă, fără de bl[a]g[o]s[lo]veniea preuțiloru, unul ca acela să hie treclet, proclet, anatema maranafta și afurisit de 318 de ot[e]țĭ **иже ве Никеа** [= cari aŭ fost la Nicheia], și sv[ă]ntul arhanghel Mihail și Gavril să-ĭ fie pîrìș la ìnfricatul luĭ H[risto]s județu, și rugăm cinstiți părințĭ preuțĭ, să facă ruge pìntru noĭ nevrednici, și pìntru părinți noștri, anume: Buzură, Dumitru, Vasîle, socru-

său Mihaĭ, Chitor și Ilana, să le hie pomană în vecĭ. Valat 7255, dela H[risto]s 1747, msța Iunie în 28. **Пис ѥрѥи Нѥкита от Ѧлсо Боршѧ.** [am scris eŭ popa Nechita din Borșa-de-jos.]

22. *Triod* slavon, manuscript, fără titlu.

Pe scoarță: 127.

Întru tot cinstit și de Dumnezeŭ cu bunu dar dăruitu părintele popa Toader înt[r']a a face bine . . .

Pe o foaie: 128.

Сіа книга рекомаа тришд посник кꙋпил раб бжии Ѧпбѣни крѧ и съ подрꙋжие его Марие и чед Василие, Ѥѡнашко, Мирон, Доумитрашко, Андриешъ, Лꙋпꙋл, Василе, Иланѧ и ѡтць его Прикоп и съ дрꙋжи его Марие, Цꙋрѣце нотре (?) Ѥюнашко и въсем род их . . . и положише въ црько стара от Ѧлсо Борше, идеже ест храм събор архаггла Михаила и Гаврила, да бѫдет им памет въ вѣки, и кто, іе покꙋсит възети или продати ѡт сіа стаа цркви . . . діак сии книга, да бѫдет непрощет ѡт га ба и прчстие его мтре и отцъ иж въ Никеи, и да бѫдет проклет, тріклет, анадема, маранада въ сии век и въ бѫдетщім в лет 7190, **рок бжи** 1680, **мца декавріи д.** [Această carte anume Triod postnic a cumpărat-o robul luĭ Dumnezeŭ Apbăni(?) Cria(?) și cu soția sa Marie și fiiĭ Vasilie, Ionașco, Miron, Dumitrașco, Andrieș, Lupul, Vasilie, Ileana și tatăl eĭ Pricop și cu soția luĭ, Maria, Giurgea și . . . Ionașco și tot neamul lor și . . . l-aŭ dat la biserica cea veche din Borșa-de-jos, unde este hram soborul arhanghelilor Mihail și Gavril, ca să li fie lor pomană în vecĭ, iar cine, etc. — ca la no. 12; la anul 7190, anul Domnuluĭ 1680, luna luĭ Dechemvrie în 9.]

23. Pe *Cazania* luĭ Varlaam: 129.

Ačasta carute o'ŭ cunperat popa Lupul **чещ** (?) cu soața sa, Nastacă, dăreputu sufletul său.

Maĭ jos: 130.

изволеніе отца и поспѣшеніе сна и съврьшеніе стаго дха. Ačasta carte, anume Ucitelnă, o'ŭ cumpăratu Mihaĭ popa Lupul și cu jupîneasa sa Nastahie, fečorul Dumitru, Ion . . ., Lupu, Marie, și pentru pacatele loru și-a [p]ărinților săĭ, Ștefan, Ionu, Simion, Toader, Ilana, și o aŭ datu

în bisereca ce[a] bătrînă, unde este hramulu saborul Arhanghel Mihail și Gavril. Iară cine o va fura saŭ o va vinde, fie preut, hie diiacu, hie mirean, acela hie afurisit, treclet și proclet, anatema, maranafta de ceĭ 318 o[te]țĭ č-aŭ făcut sobor în Necheĭ, acee toțĭ să hie părîș înfricatul a luĭ H[risto]s județu, рокꙋ бжїи [= anul Domnuluĭ] 1720. Velàt 7225 (1717); și am datu 12 florințĭ banĭ, nu alta.

131. Și maĭ jos:

Să se știe că ačasta carte o aŭ legat Mihaĭ Nețu Netituchi, și cu soața sa, Grad Ileana, și prunci loru, Sava, Marie, Nuțu, Dumitru, Docă și Ionă, să dè la sf[ăn]ta beserecă de pomana în več, lor și părințiloru loru, și aŭ platit pentru ce aŭ legat-o 5, adecă cincĭ zloțĭ, și aŭ legat-o în anul 1836.

132. 24. Pe un *antimis* romănesc din 1700:

Acestu d[u]mn[e]zeescu jertvennic pre carele se săvîrșește d[u]mn[e]zeiasca jeartfă de sînge și sf[i]nțita slujbă, s'aŭ bl[a]g[o]s[lo]vit și s'aŭ sf[i]nțitu cu măna preasf[i]nțituluĭ Mitropolitu chiru Anthimu; leat 7200 (1692).

25. Alt *antimis*, slavon din 1718.

26. Și al treilea *antimis*, rusesc, din 1723.

133. 27. Pe crucile de pe altar, de-a dreapta:

Ačasta sfîntă cruce aŭ cumpăratu Gradulu Ștefanu, cu soața sa, ca se le fie pomană în vecĭ de vecĭ; 1777, luna August 25.

134. 28. De-a stînga:

Ačasta sf[ă]ntă cruce, aŭ cumpăratu Vasilie a Popiĭ; 1772, August.

135. 29. Pe o icoană:

Ačasta sf[ă]ntă icoană aŭ cumpăratu Mațan Grigorie și cu soața sa, cu Odochie, ca se le fie pomană a toată rudenia în vecĭ, amin; 1771.

136. 30. Pe alta:

Țaara Lembiisca și în cetate Săleninacta sfì[n]tul mare m[u]č[e]nic Ghiorghie minune aŭ făcu[t], că pă balaurul aŭ bătutu.

137. Maĭ jos:

Ač[as]ta icoană aŭ cumpăratu Gradu Demitro, și cu

soața sa, Gafia, se le fie pomană în vecĭ de vecĭ; 1709..., luna luĭ Iunie 25 de zile.

31. Pe a treia: 138.

Ač[as]ta sf[ă]ntă [i]coană au cumpăratu Grad Ștefan și Domitro și Gafie, ca să le fie pomană în vecĭ de vecĭ. Dila Naşterea luĭ H[risto]s 1772, Dechemvrie 30 de zile.

32. Pe a patra: 139.

Ačasta s[făntă] icoană s'aŭ zugrăvit cu cheltuiala părintelui Mihaĭ popa Ștefan, și a soați sale Ilica. Pomenește, D[oa]mne, pre Nechita, fiiul lor, și soața luĭ, Docă, împreună și pre tot neamul loru în veač, amin; 1782.

33. Pe a cincea: 140.

Aceste sf[i]nte icoane doavo aŭ cumpărat Gradu Domitro și cu soața Gafie, și ca se le fie pomană cu tot rodu seŭ în vecĭ de vecĭ; amin. Anul dela Naștere luĭ I[isu]s H[risto]s 1770, luna luĭ Martie.

34. Pe alta, tot ca maĭ înnainte.

35. De-asupra ușiĭ în biserica bărbaților, supt pajure: 141.

Acesta sf[ă]ntu hramu a sf[ă]ntuluĭ arha[n]ghel Mihailu aŭ plătitu Mihaĭ Dumitrașĭ, Gradu Dumitru, pîntru zugră[v]itu, pî[n]tru tota rudenieĭ loru, ca să le fie pomană în vecĭ. În vreme ace[a] aŭ fostu preutu Mihaĭ popa Ionu, Mihaĭ popa Ștefan, în anul 1775, în luna luĭ Noemvrie, în zua 3.

36. Pe ușa de-a stînga, pe chipul Sf. Nicolae: 142.

Ač[es]te sf[i]ntele doavo ușĭ aŭ cumparat Gradu Ștefan și cu soața luĭ, Acsene, și ca se le fie pomană în vecĭ de vecĭ, amin; dela H[risto]s; 1770, luna luĭ Iulie 23.

37. De-a dreapta:

Grad Ștefan și cu soața sa, Parasca.

B. **Biserica-din-sus (de piatră).**

1. Pe un *Antologhion* slavon, 1638: 143.

Изволеніє отца и поспешеніє сна и съвръшеніє стаго дха повѣленіємь благочъстивим кролга нашего Апафи Михаі, архиепископ и митрополіт Сава Бранковіч, шпань Погань Миникевъ, вишніи ераш, џоурат Петрованъ Илиешъ, петропоп попа Василиє от Вѣшев нижніи [= cu voia Tatăluĭ și cu

ajutorul Fiuluĭ şi cu ajutorul Sf. Duh, cu porunca Craiuluĭ nostru Apafi Mihaĭ, arhiepiscop și mitropolit Sava Brancovicĭ, şpan Pogan Minicher (?!) al eraşuluĭ-de-sus, ğurat Petrovan Ilieş, potropop popa Vasilie din Vișăul-de-jos.]

144. Pe altă foaie:

Într'acele zile aŭ cumpărat ačastă carte, anume Trifoloĭ, Timişu Romanu, cu soţe sa, savu, Caţahenie, dreptu 25, şi a dat în besereca ča din sus, drep[t] sufletul savu şi rodul a toot, Timişu Ignatre și Marie, untiu sevu, și tatel sevu, Ivanu, Marie, Afira, Nichita, Mateĭ, Vasilie, Iona, Tetiana, Grigorie, Mihaĭ, Eremii, Varuvară, Nastafia, Ioanu, Eudochia, Savul....

... Dăcĭ o pus în svănta baserica drep[t] sufletul săŭ și a tot rodul pana şeptele rod. Iare cineva a vre se è dan svante besereca, ovaru popa, avar diiacu, avar călugăr, aver frate, aver soră, aver fičor, aver fata, ca se fie treclet şi proclet, maranata, şi se nu fie ertat de H[risto]s, şi de cela treĭ sute şi optusprezece de oteţĭ de Nicheĭ, 7 sobara; carele a fi preut, dator se pominiască sufletele cele căte scrise aice; D[u]mn[e]zăŭ poomenasca [în] Înpereţie Ceriuluĭ. **Бе лѣтоо ҂зрпе, рокоу ахое, мсеца юлїа к** [= în anul 7185, anul 1675, luna luĭ Iulie 20]. An[n]o D[omi]ni 1675 ...

... **писах и Пепел** [= am scris Pepelea] Timoteĭ, diiacu ot Moldova, dă la Hotin, în sat Boorlanoveţi, fičor a luĭ popa Vasilie.

145. 2. Pe un *Apostol* de Blaj, 1766:

Cumperare aceştiĭ carţĭ ni-am întimplat şi eŭ, Gherasim ..., și m'am aflatu cu un măries, şi Simeon Ardelean 2 mărieşĭ, Ion 1 mărieş, Ion a luĭ Vasie a Cuchi, 1 mărieş, Luca luĭ Ilieş.

3. *Biblia* luĭ Bob, 1795.

146. 4. Pe o *Cazanie* din Iaşĭ, 1643:

изволенїе отца и съ поспѣшенїем сина и съвършенїем свтго дха [cu voia Tatăluĭ și cu ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrșirea Sfîntuluĭ Duh]. Cumpărat-am ačasta carte ce se chiama Ucitelenă, Ionuţ Cataramascul, cu soţul săŭ,

cu Lupa, frate-său Petrea, soru-sa Ana, și o aŭ pus în besereca ceè noă în Borșe, unde este hramul, soborul svănteĭ arhanghel Mihail și Gavril, ca se e fie pomana în vecĭ, și aŭ plătit de legat nepotu-său Timiș Dumitru, cu soțul său, Ionă, ginere-său, Zat Nicoară, soțul său.

Maĭ jos: 147.

Acasta sfăntă carte au legatu-o a tria oară Ion a luĭ Pavel a Petri, și cu soața sa, Părască, căcĭ le este mărădic Catarama Cataramasculuĭ, și Petri, fratine-săŭ, și tatăl său, Pavel, și fratele lor, Pavel..., să le fie pomană acestora ce aŭ plătit. și aŭ datu-o în besereca cè din sus în sat, în Borșe, unde preutul Mihaĭ popa G[h]eorghie, și cine va îndărzni, aŭ popa, aŭ diiac, aŭ mirean, să o fure saŭ să o vǎndă, unul ca acela să fie afurisit, anatima, maranata, treclet, proclet, sub blăstămul 318 de părințĭ sfînțĭ, și la înfricoșatul județ a luĭ H[risto]s să fie părîș arhanghel Mihail și Gavril. Velat 1790, Feor 15. Scris-am eŭ, Timiș Ion dascalul, și dcpu ce aŭ lecatu-o, 10 fl.

5. Pe un *Ceasoslov* din Rădăuțĭ, 1745: 148.

изволеніе отца... Să se știe că acasta carte, anume Cĭaslovu, aŭ cumpărat anume Gheorghie a luĭ Lupan, și cu soțu-său, Gahie, și aŭ dat pre dănsa 16 fl. și jumătate, banĭ gata, și aŭ dat în sf[ăn]ta besereca cè noo din Borșe, unde este hramul arhistratig Mihail și Gavril, maĭ marĭ Voevozĭ îngereștĭ, și aŭ dat pentru sufletul părinților lor și-a moșilor, și-a strămoșilor, și a... sămînție, ca să le fie pomană în vecĭ. Iară cine ar îndrăzni să o fure, saŭ să o schimbe, saŭ preut, saŭ diiacon, saŭ diiac, saŭ mireanu, unul ca acela să fie afurisit, treclet, proclet și amaranata... Scris-am acest zapis....; vițe-protopop popa Nechita din Borșe; 1759.

6. Pe un *Chiriacodromion* din Bălgrad, 1699: 149.

Ani D[o]mnuluĭ 1729, luna luĭ Maiŭ 4 zile, am avut legatur de optuce de florințĭ pentru carte, se nu fie svada ca acasta carte aŭ fostu a luĭ popa Mihaiŭ.

Pe altă pagină: 150.

нзкѻленїе ѻтца, etc., să știe că am cumpărat ačasta sfăntă carte anume Ucitelna, o am cumpărat anume cu Danci Găvrilă, dinpreună cu soțul mieŭ, Tomoiagă Sofronă, și dăndu noao ajutor unchiul mieŭ, Ionița Mandril, Moldovan, și am dat amă[n]doĭ 10 florințĭ, pentru ačastă sf[ăn]tă carte, și o am dat în Borșe, în sf[ăn]ta besereca cè noao din sus, unde este hramul sfiților îngerĭ, arhanghel Mihail și Gavril, să fie pomană noao și părinţiloru noștri, pre anume: Dancu, Ion, Nastasie, Grigorie, Erină, și părinți gazdi mele, anume Tomoiaga Dumitrașco și soțul luĭ, Ioană, și pentru sufletul părinților loru, și pentru sufletul părințiloru: a luĭ Ioniț Moldovan, Simion, Vărvară, și moșiĭ: Istratie, Marie; și se fie pomană noao și la tot neamul nostru. Iar cine seru afla să o ee, să o fure din sfănta besereca care maĭ sus am numit, să fie suptu afurisenie și blăstămul 318 de oteţĭ, și să fie părăș hramul sfi[in]teĭ, sfăntul aranghel Mihail și Gavril, și suptu totu blăstămul luĭ Dumnezeŭ. Iar noo se ne fie pomană în vecĭ de vecĭ. Și aŭ fostu parohuș popa Istratie într'acee vreme, stăpîn sfi[in]teĭ besericĭ. Anu D[omnuluĭ] 1786, 'unie 20. Și am scris ai[cĭ] Șandor sin popa Lupu ot Borșe.

7. *Euhologhion* de Blaj, 1789.

8. *Evanghelie* slavonă din Galiția, 1622.

151. 10. Pe un *Liturghieriŭ* din Blaj, 1776:

Începutul dela Tatăl și înplinire dela Fiul și săvărșire dela Duhul Svăntu, să se știe precum aŭ cumpăratu ačasta sfăntă Evanghelie în varmeghe Maramurășuluĭ, în erașul-de-sus, în sat în Borșe, anume Bota Vasilie, cu soața sa, Doche, și cu fečori lor, Lupu, Marie, Grigorie, Marie; și aŭ dat pe ačasta susa carte, Evanghelie, 24 de florințĭ vonașĭ, și aŭ dat în sfănta besereca cè noo din sus, unde este hramul sf[i]nțiloru îngerĭ, arhanghel Mihail și Gavril, se le fie lor pomană și părinților loru, și a tot neamul lor. Iară cine s'aru afla să o ee saŭ să o mute, saŭ să o fure din sf[în]ta besereca, orĭ din neamul nostru, orĭ preutu, orĭ diiacon, orĭ

diiac, orĭ cărsnicu, orĭce om, să fie suptu blăstămul sf[i]nţiloru îngerĭ, a cărora este hramul sf[in]teĭ beserecĭ şi suptu blăstămul sf[in]ţiloru părinţĭ, cari aŭ făcutu săborul în Nichie, 318. Şi tot să se ştie, ca c.nd, aŭ cunpăratu ačasta sf[ăn]tă Evanghelie, aŭ cumpărat şi 2 Minee; unul la besereca cè noo şi unul la besereca cè veche; că aŭ dat Bota Vasilie în măna parohuşuluĭ săŭ popa Istrate Mihaĭ o sută de florinţĭ vonaş, şi aŭ datu pre aceste treĭ cărţĭ 88, şi aŭ remas 12 florinţĭ, şi i-aŭ dat în policandru. Ačasta scriem, să se ştie, 1794, Ianuarie 9. Scris-am eŭ, parohuş Gheorghie din Borşa.

11. Alt *Liturghieriŭ*, fără titlu.

13. *Liturghieriŭ* fără titlu, slavon.

14. *Minologhion* de Blaj, 1838.

15. *Pe un Minologhion din Blaj, 1781:* **152.**

Începutul dela Tatăl şi înplinire dela Fiul . . . Şi carte tot să fie a sf[i]nteĭ besericĭ, şi s'aŭ cumpăratu ačasta sf[ăn]tă carte cu îndemnul parohuşuluĭ satuluĭ Borşiĭ-de-sus, Mihaĭ pop[a] Evsetratie, să-ĭ fi şi luĭ pomană în vecĭ de vecĭ. Şi am scris eŭ, parohuşul Borşiĭ-de-sus, Mihali Gheorghie, în anul 1794, 9 zile, şi să să ştie că aceste sf[i]nte cărţĭ, doao Minee şi Evanghelie dela besereca cè noao din sus, în anul 1778, Dechemvrie 24; în zilele parohuşuluĭ Mihaĭ pop[a] Istratie s'aŭ cumpărat, şi, cănd aŭ murit parohuşul Mihaĭ popa Istratie, aŭ fost în anul 1783.

16. Pe un *Mineiŭ* slavon, manuscris: **153.**

Изколеніе штца, etc., **куп сна ес . . . и жена его Марие, снь его Сімишнъ устеноо** (?), **Нікшра, Басиліе . . . и даде сътражъ** (?) **попа Пинте и прода им и алир** (**Малир**?) **Григорие . . .** [= Cu voia Tatăluĭ, etc., a cumpărat această . . . şi soţia luĭ Maria, şi fiul luĭ, Simion, . . . Nicoară, Vasilie, şi a dat-o . . .; popa Pinte şi a vìndut-o lui Maler (?) Grigorie].

Pe altă pagină: **154.**

Ачест Минеи а лѹи Богдан Водъ.

Acest Mineiŭ a luĭ Bogdan-Vodă.

Dacă e bine cetit, ar fi a luĭ Bogdan Movilă, fiiul luĭ Ieremia-Vodă.

155. Maĭ jos :

M[ese]ța Iulie 15 zile, Procopie, am fost eŭ, Viscar Ștefan, am scris; să se știe pe ce vreme s'aŭ scris, să să știe când am șezut în casa luĭ popa Ion și a popoia; venitu tomna fečorul popeĭ în casă, și am fugi[t] eŭ; an[ul] 1655.

17. *Octoih Mare* din Buda, 1846.

156. 18. Pe alt *Octoih* din Blaj, 1760:

нзволеніе отца, etc., să se știe că 'časta carte sfântă, anume Ohtaĭ românescu, aŭ cumpărat anume Hanțacu Ionmelu, și cu soțul săŭ, Gafie, și un fečor al săŭ, Petre Hanța Mateiŭ, altu Hanțico Ion, — aceste aŭ fost fečor luĭ Hanțico Ionmelu; și aŭ datu pe ačasta sfântă carte 10 florințĭ banĭ gata, în zilele Mihaĭ popa Istrate, la besereca cè noo în sat în Borșe, unde iaste hramul sfinților îngerĭ, maĭ marilor Voevozĭ îngereștĭ, și aŭ dat pomană pentru sufletele loru și a părinților loru, și a moșiloru și a strămoșilor și a toată sămănție luĭ, să fie pomană în vecĭ de vecĭ; amin. Iară cine va îndărzni să o fure, saŭ să o schimbe, saŭ preutu, saŭ diiacon, saŭ diiac, saŭ cărznicu, saŭ mireanu, unul ca acela să fie afurisit, treclet, proclet, și maranata, și să fie afurisit de 318 de părințĭ sfințĭ, ce aŭ făcut soborul în Nichie, și să fie unul ca acela die arhanghel Mihail și Gavrilu părăș la înfricoșatul a luĭ H[risto]s județ, când să vor judeca toată lume. Anu Dom[nuluĭ] 1785, meseța Ghenovar în 5 zile. Scris-am acestu zapis în zilele fiiușpanuluĭ Ferenți de Buda, span de varmeche . . . Dengufal, vițișpan Sopanții Pal de Maramoris, solgabirăŭ Magheri Laslo ot Șeeŭ, vicareș Maramureșuluĭ Chiuseghi, protopopul popa Vasile ot Hozavle, vițiĭ-protopop Grad popa Ion ot Vișeu-de-mijloc. Scris-am eŭ, păcătosul Ion Timiș, dascal satuluĭ în Borșe, diecĭ lăngă preutu Șandro-Lupu Mihaĭ . . . a popi Istrate Mihaĭ Ilie, a popi Șandro Ivan, Stesco Ion a popiĭ; Timiș Toder și alțĭ cinstițĭ diecĭ; parahuș Mihaĭ popa Istrate ot Borsa.

157. 19. Pe alt *Octoih* slavon, manuscris:

Ačasta carte aŭ cumpărat Nalina Nicoră, cu soțul săŭ,

Ilena, tată-său Ștefan, [m]ama-sa Ana, Cozma, Dotie, Parasca, Dan, Ghervasie, un fečor, Vasie, Iacobu, Ion, Iosip, Toader. Dece aŭ dat-o dehoanicul săŭ, popa Pinte, de treĭ saracuste, și aŭ pus în besereca cè noo. Valeto 7181 (1673).

20. Pe al treilea *Octoih*, din Rîmnic, 7258 (1750): 158.

ИЗВОЛЕНІЕ ОТЦА. Să se știe că amu cumpăratu ačasta sf[ăn]tă carte, anume Ohtaiŭ, amu cumpărat eŭ, popa Lupenì din Borșe, și am dat pentru dinsa 24 de florinţĭ, și-o am dat pomană la besereca cè nooa în Borșe, unde este hramul Voevozilor îngereștĭ Mihail și Gavril, și o amu dat pîntru sufletul meŭ și a părinţilor meĭ, Mateiŭ și Solomie. Decĭ nime se nu îndărznească a o muta undeva . . .; unul ca acela să fie blăstămat și afurisit de 318 de părinţĭ sfinţĭ, cari aŭ făcut soborul în Nichie, și să-ĭ fie unue ca acelue părăș Mihail și Gavril, cariĭ sănt hramul satuluĭ acestue, și sîmt maĭ marĭ preste toate cetele îngereștĭ, se fie părăș la înfricoșatul a luĭ H[risto]s judeţ; și o am dat ca se fie pomana pentru sufletul luĭ popa Nechita și gazda dumisale Axenie și fečorul Ivan. Valeat 1752, m[esi]ţa Ianuar 3 zile. În zilele episcopuluĭ dela Mo[n]cač, Emanoil, șpanul varmeghieĭ Maroti Frenţi, vicaruș Andreiŭ Bacenschi, jurat erașuluĭ-de-sus Soplănţaĭ Vasălie din Cuhne, protopop Bale Lupul din Eudu. Scris-am eŭ, păcătosul Șturze Ștefan. Să se știe cănd aŭ răpausat preutul Istratie, în anul 1788, Ghenvar 5 zile.

21. Pe un *Pentecostarion* din Bucureștĭ, 7251 (1743): 159.

Ačasta sfăntă carte ce-ĭ chiamă Pentecostarion, s'aŭ *cu[m]părat de Chifor Herștu, de ginerele luĭ, Grigorie Buzură, denpreună și soaţia luĭ, Parasca, și s'aŭ dăruit* sfănteĭ besericĭ, unde să preznuește hramul îngerilor, în sat, în Borșe, pentru vecinica pomenirea,— însă la besereca cea noao; 7254 (1746).

22. Pomelnice multe, din aniĭ 1771.

23. Pe o *Psaltire* din Iașĭ, 7256 (1743): 160.

ИЗВОЛЕНІЕ ОТЦА, etc., să să știe cine aŭ cumpăratu ačasta carte, anume Psaltirea românească, și aŭ cumpăratu

anume Danci Andri Cutuna, și cu soțu dumisale, Vasăle, și aŭ dat pă dănsa 6 florințĭ, baniĭ gata, și o aŭ dat în sf[ă]nta besereca cè noo, unde este hramul arhistratig Mihaĭ și Gavril, maĭ marilor Voevozĭ îngereştĭ, și am dat pentru sufletul loru și-a părinților loru, și a moșilor și a strămoșilor, și a toată semănție, ca se le fie pomană în vecĭ. Iară cine ar îndărzni să o fure, etc... Scris-am acest zapis în zilele fiușpanuluĭ Aponi Grofu, șpan de varmeghe Bale Mihaĭ, solgabirău Magheri, vicariș Andre Iatchi, protopop popa Ionașco ot Săcel; 1770, m[esi]ța Ianuarie 20 zile.

161. 24. Pe o *Cazanie* slavonă, manuscrisă:

Изволеніе отца . . . и по начертаніѧ стыѧ дꙋха. † Се аз рак бжиѧ, Анна, изволихъ благымъ моимъ промышленіемъ и ни жашїимъ оумомъ изволихъ, и кꙋпих сїа книга на имѣ зовма Тетрѣевгліе прѣсловноеное(!), и даст еѧ въ стыѧ цркова оу село Борша, идеж ест храмь стго архаггла Михаила и Гавріила, за свое отпꙋщеніе грѣхом. † Аще кторы . . . сїа книга възѧти от стыѧ цркок, от родителен, или от црконихъ кто, или поп, или діакон, или діѧкъ, или брат, или сестра, но не рꙋшимо от храма стго к вкы; аще кто покꙋсит сѧ, да бѫдет проклѧт, и триклѧт, анаѳема и ѡт стых отцъ тии иже вь Никеи. И бꙋдет съ множ сѫдмѣти на страшномъ сѫдѣ хвѣ. И даде ѧ въ рꙋкѧ попа Пинтѣ, ке село Борше. Вь тое врѣмѧ быст епскпъ Марамꙋрнешскін Михаил Молодец *(sic)* ипроч, земли оугорскіѧ. Писал Іоан діак от нижнего ꙗрашꙋ, и сътвори сиа книга. Ве лато зрхд, а от рож. хва ѫахнд, мца Ноевріѧ и днѧ, хвала бгꙋ изволившемꙋ тако, амін.

Cu voia Tatăluĭ și cu ajutorul Fiuluĭ și cu săvîrșirea Sf. Duh, adecă eŭ, roaba luĭ Dumnezeŭ Ana, am voit cu buna mea aplecare și cu mintea mea umilită și am cumpărat această carte anume Tetravanghel . . ., și cu mintea mea umilită și am dat-o la sfînta biserică din satul Borșa, unde este hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, pentru iertarea greșelilor mele. Iar cine va lua ačastă carte, etc. [blestem]. Și a dat-o în mînile popeĭ Pintea în satul Borșe. În acel timp era episcop al Maramurășuluĭ Manuil și

a toată Ţara Ungurească. Am scris eŭ, Ion diac, din eraşul-de-jos; am făcut ačastă carte. Anul 7264, ani dela Naşterea luĭ Hristos 1754, luna luĭ Noemvrie, 8 zile; slavă Domnuluĭ ....; amin.

Apoĭ, maĭ jos: **162.**

И сїѧ книга съкрѣши сѧ рѹкою мног грѣшнаг Іωан дѧкѹ, от село Нанкова, рок аχнг, 1653, **мсца ноекрїѧ нї днѧ** [= şi această carte s'a săvîrşit cu mîna mult-greşituluĭ Ioan diacul din satul Nancova; anul 1653, luna luĭ Noemvrie 18 zile.]

Pe altă pagină: **163.**

Să se ştie căndu s'aŭ cutremurat pămăntu; 1715.

Рѫк бжа аψєі [= anul Domnuluĭ 1715].

Pe altă foaie: **164.**

Въ лѣто з отъ създаніа мира. Изволеніем отца, etc. . . . **исписана бъіст сіѧ книга наиперкѣє нача сѧ Григоріє Стр иским и съкрѣши сѧ рабом бжим и роукою мног грѣшнаг Іωанна диака Нанковского, и съкрѣши сѧ к селѣ Нанковѣ при цркви храма прпдбнои мтре нашѧ Параскикеи в повѣтѣ χогдскои(?), при панѹ етмаа(?) Рѧдан Ференцѹ, при еппѣ Марамормском Михаилѣ Молодѣци; к тое кремѧ бъіл наречнъіи кадка Мѹкачовскій Станко . . . Сіє еvглїє сѫкрѣши сѧ рок аχнг,** 1653, **мца ноекріє** 11 **днѧ, на стго еvлъст и апл. Матѳеѧ** [= în anul 7000 dela Facerea Lumiĭ —, cu voia Tatăluĭ, etc. S'a scris această carte aşa: la început de Grigorie Striischi, şi a săvîrşit-o robul luĭ Dumnezeŭ, şi cu mîna mult-greşituluĭ Ioan diacul din Nancova, şi s'a mîntuit în satul Nancova, pentru biserica cu hramul Prepodobneĭ maiceĭ noastre Paraschiveĭ, în Ţinutul . . ., supt şpanul Rhedey Ferencz, supt episcopul de Maramurăş Mihail Molodeţ; pe acea vreme a fost Vlădică de Muncaciŭ Stanca . . . Această Evanghelie s'a săvîrşit la anul 1653, luna luĭ Noemvrie 11 zile, la Sf. evanghelist şi apostol Mateiŭ.]

25. Pe un *Strastnic*, fără tiltlu: **165.**

изволеніє отца, etc. Să să ştie cine aŭ cumpărat ačasta sfănta carte, anume Strastnic, Danci Ion Cătuna, cu soţul săŭ, Nastasia, şi aŭ dat pentru dănsa 5 florinţĭ, şi aŭ

dat la besereca cè din sus, în sat, în Borşe, unde iaste hramul . . ., etc.

Aceluia ce o va fura saŭ va vinde, saŭ o va ştinuba, nimene să nu hie slobozu, ce să fie pomană noa şi fečorilor noştri, Danci Grigore, Erina, Dani Găvrilă, nepot, şi Şofronă, în vecĭ, amin. 1788, Feor. 26, cănd amu scris, iară cu[m]păratu-s'a maĭ de de multu, în zilele luĭ Şandro popa Lupeĭ ot Borşe, parohus.

166. 26. Pe un *Triodion* dela Iaşĭ, 7255 (1747):

изколеніе отца. Cumparat-aŭ ačasta carte, anume Triod, popa Albu Ionaşco şi frate-său Albu Mateiŭ, şi văru-său Albu Găvrilă şi Albu Crăčunu, cu baniĭ moşu-său Albu Nicoară, şi soţul său M[a]reea, şi fečorul său Vasile, noru-sa Dotie, Ionaşco, Marie, Miron, moşu-său Pricop, şi aŭ dat 20 de florinţĭ, ca se le hie pomană în vecĭ, şi aŭ dat în sfănta besereca cè noo în Borşe, unde este hramul Sfîntuluĭ Arhanghel Mihail şi Gavril. Iară cine o va fura saŭ o va vinde din sf[ă]nta besereca, unul ca acela să fie treclet şi proclet, maranata, neertat de Dumnezeŭ, şi afurisit de 318 de părinţĭ sfinţĭ, ce aŭ fost la soborul în Nechea, şi Sf[ă]ntul Arhanghel Mihail şi Gavril să-ĭ fie părăşĭ la înfricoşatul a luĭ H[risto]s judeţ; рок 1784. Întru acele zile în Maramoriş fiiuspan Herili Laslăŭ, viiţişpan Serecii Frenţi, solgabirăŭ Soplănţaĭ Vasile din Cuhne, V[l]ad[i]cu aŭ fost Manoila Olşauschi, vicaruş Andreĭ Bacencenschi, protopop, popa Lupul Bale de End, popa Nichita din Borşe; să să ştie . . . Ştefan dascal din Borşe.

167. 27. Pe un *Triodion* rusesc, 1699:

Изколеніе отца . . ., etc. **кꙋпила сиꙗ книга, зовема на имѣ Тріод посна, раб бжи Зат Ѥремие и съ подрꙋжи его Илана** [= a cumpărat această carte, anume Triod de post, robul luĭ Dumnezeŭ Zat Ieremia şi cu soţia sa Ileana] şi cu frate-său, cu Grigorie, şi cu soţul său, cu Marica, şi cu fratele loru, cu Macsim, şi o'ŭ dat în svănta besereca cè noo în Borşa, unde este hramul luĭ sv[e]ti arhanghel Mihail şi Gavril, şi-aŭ dat drept sufletul pă-

rinţiloru săĭ, a moşilor săĭ, ca să le fie lor pomană în vecĭ. Iară cine o va fura saŭ o va vinde, adecă cineva din sămânţa noastră, saŭ altul cineva, saŭ preutu, saŭ fiecine unul ca acela, să fie tre[c]let, proclet, anatema, maranata, şi să fie neertat de D[umne]zeŭ, şi afurisit de 318 oteţĭ иже въ Nichei, şi Svăntul arhanghel Mihail să-ĭ fie părăş la înfricatul a luĭ H[risto]s judeţ; şi o aŭ cumpărat dreptu 15 florinţĭ. Veleat 7200 [1702], m[e]s[i]ţa Avgust 52.

28. În alt loc: 168.

Zăvoĭ de ţintirimul besaricii din sus, în Borşa: velat 7333 [1725], Iunie 21 dna. Findu potrupop T moteĭ din Moiseĭ, s'aŭ dat ţintirimurile pă gazde sup număr. Zab Grigorie o rudă, Popa Lupeiŭ portiţa, popa Nechita, Albu Mateiŭ, Timiş Ursul, Timiş Mihaiŭ, Timiş Ionu, Hanţic Lazor, Hanţic Costin, Hanţic Nicoară, Timiş Dumitru, Grebul Lupul, Mălina, Găvrilă, Calian Grigor, Grec Lazor, Grec Ionaşco, Grec Luca, Mihaiŭ Dumitru, Zab Grigore, Zab Toader, Zab Macsim, Timiş Toma, Timişu Lupul, Timişu Ion, Timişu Luca, Timişu Vasalie, Timişu Nicoară, Timişu Nechita, Ruscuţul, Buculaiŭ, Dolodan Ion, Timiş Ionaş, Timiş Toader, Mihaiŭ Găvrilă, Mihaiŭ Chiforu, Grec Găvrilă, Bota Luca, Bota Nistor, Bota Luca, Hanţic Dumitru, Holočoe, Crăčun, Bobani, Zab Danu, Zab Nicoară, Mihaiŭ Eremiu, Malina Iosip, Albu Ionaşco, la Coteţan Işţanfin.

VIII.

BOTIZA.

1. *Antologhion* dela Bucureştĭ, 1782.

2. Pe un *Apostol* din Blaj, 1766: 169.

1771. Acestu sf[ă]ntu Apostol l-aŭ cumpărat robul [luĭ] D[um]nezeŭ Trifoĭ Grigorie cu soţa sa, Marie, părinţi săĭ, Nicoară, Todosie, ca să le fie loru şi moşilor lor pomenire, dreptu sufletele loru, şi l-aŭ datu pomană la sf[ăn]ta besereca în Boteza. Iară cine s'aru ispiti ca să o

fure saŭ să o strămute de aice airea, acela om să hie afurisit de 3 sute și 18 de părinți dela Nechea; și s'aŭ scris în casa a lui popa Vasiliu, și s'aŭ scris de Radu Munteanu.

170. 3. Pe un *Ceasoslov* din Iașĭ, 1777:

Acestu Cĭaslovu l-amu cumpăratu eŭ, Petricu Ifimie, dinu Brebu, dascalu, pentru 6 leĭ, baniĭ, adecă să-ĭ cosască 4 fălcĭ, și să-l și adune, adecă să le căpițască, și să-mĭ maĭ dà 20 de parale.

4. *Catavasieriŭ* din Blaj, 1769.

5. *Chiriacodromion* de Bălgrad, 1699.

171. 6. Pe o *Evanghelie* din Blaj, 1766:

Ačasta sfă[n]tă Evanghelie ao cumpăratu jupănu Mihaĭ, cu soța dumiisale, Ana, dela Botiza, și cu fi dumiisale, înpreună cu măsa, stè în beserecă pomană, și se nu aibă nime a o fura dinu beserecă, nime să o ee, și, de a strica, să o togmască fečori dumiisale, și cine o a fura dinu beserecă, să fie afurisitu de tri sute și optsprezece de sfințĭ părințĭ și de mine; lasu cu afurisănie eŭ, Mihaĭ denu Botiza, și cu fičori meĭ, ca să nu o ducă dinu beserecă nime . . . Ani D[o]mnuluĭ 1767, eŭ amu scrisu, dascalu Grigorie dela Ardelul.

172. 7. Pe un *Liturghieriŭ* fără titlu:

S'aŭ găsit în besereca Botizi o Evanghelie și o Ucitelenă și un . . . și un Triod носна [postnic] și un Miniŭ și 2 Octae cu măna și 2 Trevnice, unu rumănesc și unu sărbesc.

173. Maĭ jos:

Cu vrerea Tatăluĭ și ajutoriul Fiuluĭ și îndemnarea D[u]huluĭ S[fă]ntu amu cumpăratu ačasta carte ce [să] chiamă Liturghie, și o am închinat la sf[ă]nta beserec[ă] aice în Botiza, la hramul prepodoamneĭ Par[a]scheveĭ, și cine s'aru ispiti a o streină dela sf[ă]nta beserecă, aŭ din preuțĭ, aŭ din clilicĭ, aŭ din mireanĭ, să fie blăstămat de 318 sfințĭ părințĭ dela Nichiea, și să-ĭ verse mațele ca luĭ Arie, și de mine să fie proclet, și o am luat robul luĭ D[u]mnezeŭ Vartolomeĭ, și soața mea, Ioană, și fečor mieŭ Ștefan, Vasile . . . ; și s'aŭ cumpărat leat 1750 . . .

şi s'aŭ cumpărat în zilele pop[a] Ion, şi o Liturghie sărbească, şi una romănească, şi on Mineŭ cu măna, şi a tria Liturghie cu măna, şi un Otaĭ şi un Triod şi un Strasnic şi o Psaltire şi o Propovedanie şi un Polistavu şi un Ohtaĭ rumănescu cu măna, şi s'aŭ aflat de toate 8, şi una, şi un rănd de veşminte, şi fie dator tot preutul care va ceti pe ačasta Liturghie să pomenească ačaste nume: Vartolomeĭ, Ionă, Ştefan, Costin, Vasălie, Alecsa, Paul, Ană, Vasoc, Parasca, Andreĭ, Floarea, Anisie, Porfir, Gligorie, Marie, Tahie, Todosie, Ionu, Titian; D[u]mnezăŭ să-ĭ pomenească la Înpărăţia Sfi[n]ţii Sale.

8. Pe un *Octoih* dela Blaj, 1760: **174.**

Ačasta sfă[n]tă carte, anume Oftaiŭ, aŭ cu[m]păratu, anume Trifoiu Nicoară, anume fečoru luĭ Trifoiŭ Simionu, cu soţa dumisale, fata a luĭ Idofila, să le fie pomană lor şi părinţilor loru, şi a totu rodulu loru, să le fie pomană; şi a datu înu sfă[n]ta besereca, anume în Botiza, la hramul Pa[ra]scoveĭ, înu eraşul Izeĭ. Iară dascali besereci, cari voru ceti pe acestu sf[ă]ntă carte, mă rog dumilorsale forte binişoru, să o poarte saŭ să o pice cu lumină. Iară care preutu, saŭ diacu, va îndrăzni a o vinde, se fie unulu ca acela afurisit [de] 3 sute şi optsprezece de părinţĭ sfănţĭ dela Nichea. Scris-amu eŭ, Balicu Dumitru, diacul dinu Budeştĭ. Ani D[o]mnuluĭ 1775. Scris-am în luna a luĭ Maĭ, în 16 de zile.

9. Pe un *Pentecostarion* din Bucureştĭ, 7251 (1747): **175.**

Anul 1785. Aŭ fost diiacu Iacob Rişco, fečorul luĭ popa Chirila dinu Comorzana, adecă diaacu de aia grecu, şi aŭ fostu şi podudiaconu în oşucolă la Muncačuluĭ, şi apoĭ n'aŭ vrutu să să facă popă, şi aşè s'aŭ lăsat numaĭ diacu. Iacob Rişco, ipodiacon.

Pe altă foaie:

1785. Komorzányi Iacob Risco volt Batizan dijak vagy kantor, popp Kirilának ar fia Iacob Rişco [= Iacov Rişcu din Comorzana a fost diac în Botiza, saŭ cantor; a fost fiŭ al popeĭ Chirilă, Iacov Rişcu.]

10. *Polustav* de Blaj, 1793.

11. *Psaltire* din Blaj, 1780.

12. *Strastnic* dela Blaj, 1817.

176. 13. Pe alt *Strastnic*, fără titlu:

Aniĭ D[o]mnuluĭ 1789, eŭ, Marcoşĭ D[u]mitru, amu fostu di[i]acu în Botiza, dila Paşti până la [A]durmire Precurateĭ. Marcaş Dumitru scris-am în luna luĭ Iunie, 21 de zile.

14. Pe un *Triodion* de Blaj, 1771:

Când aŭ fostu anu dela Naştere luĭ H[risto]s 1783, luna luĭ Maĭ 24, Sima Toader, îndemnatu fiindu dela D[u]mnezeŭ, şi dela înimă avănd daru sufletescu, şi cu frate-săŭ Olecsa şi Mateĭ, şi cu soaţa sa dumisale Trifoĭ Părasca, Trifoĭ Ursul, Toader, Grigorie, Ionu şi surorile eĭ Marie, Palaghie, amu cumpăratu ačasta sfăntă carte, anume Triodu, şi aŭ dat 17 florinţĭ, şi o aŭ datu în Botiza, la sfănta besereca, unde este hramul sfinteĭ prep[o]d[oa]mneĭ Parascheveĭ, fiindu preut Bale Toader; şi cine să va afla slujitoriŭ sfinteĭ beserecĭ, să aibă a pomeni pre aceştĭ oamenĭ: Sima Toader, Alecsa, Mateĭ, Trifoĭ Părasca, Ursu, Toader, fečoru eĭ, Ionu, Marie, Palaghie, şi părinţiĭ loru: Indreĭ, Ionu, Vasalie, Acsenie, şi, n'avăndu Trifoiu Părasca al doile soţu a dumisale, Tămaş Tira, încă să fie pomenitu în sf[ă]nta beserecă. Iară cine să va afla fără frica luĭ D[u]mnezăŭ, să o fure, să o mute dela ačasta sfăntă beserecă, să-l lovască bubele luĭ Ghiezi şi tremurul luĭ Cainu, şi să fie blăstămat de 7 saboară ce s'aŭ făcut în toată lume. Scris-am eŭ, Trifoiŭ Ilie, cu zisa acestoru maĭ jos numiţĭ. Anul D[o]mnuluĭ 1783.

177. 15. Pe o tablă, la uşa de intrare:

Ačasta s[făntă] b[iserică] renoit[ă] la ano 1899, [cu] spesele popo[ruluĭ]: George Petrovai preot, Sidăŭ Dumitru, Brumar Ion curator[ĭ], Sucĭ Alexandru, jude com., Dionisiu Iuga zugrav dela Nicula, fica, Aurelia.

IX.

BREB.

178. 1. Pe un *Antologhion* de Rîmnic, 1745:

Cu îndemnarea Duhuluĭ S[f]ănt, şi cu ajutoriul luĭ Dumnezeŭ, am cumpărat ačastă carte s[f]āntă în preţ de

30 de florințĭ, în anul Domnuluĭ 1746, am cumpărat eŭ, Chirilă, fečorul luĭ popa Lup[u] din Breb, și cu a sa maică, Flo[a]re, și fečoriĭ meĭ, Ștefan și Timofie . . ., și Fătuțe Călinută, Măricuța, Anuțe; se hie pomană și în sfînta biserică în Breb, unde ieste hramul luĭ arhanghel Gavriil și Mihail. Scris-am în luna luĭ Iulie în 26 de zile. Am cumpărat eŭ, Chirilă, cu a mè putere. Dară s'aŭ întors dintr'aceie banĭ dumisale, luĭ Hirină 1 florinț, a luĭ See Oana Dumitru hie 2 banĭ, 1 mărieș dela Năstăfuțe Bledeĭ, 2 mărieș[ĭ] aĭ Marieĭ Potosco[a]ie, pentru păcatele loru. Decĭ, de s'a năvîrni cineva a o despărți de biserica Brebuluĭ, să fie afurisit de Dumnezeŭ și de s[f]änta beserecă.

2. Pe un *Apostol* de Blaj, 1767: **179.**

Apostol l-aŭ cumpărat pe sama s[fînteĭ] beserecĭ din Brebu, în oarmeda Maramorișuluĭ, fata luĭ Tocaču Vasalie, anume Părasca, drept 14 florințĭ, să fie pomană; ca nimene dela ačastă biserică se nu o înstreineze; în anul 1801.

3. Pe *Biblia* luĭ Bob, 1795: **180.**

A) În anul, 1810 aŭ fost potop în marhele cele cu coarne, preste totu ținutul; B) în anul 1881, în luna luĭ Septevrie, în întăe zi, la opt ciasurĭ de zi, aŭ fost cutremur de pământ într'acee zi, de 3 orĭ; C) iară în luna Octovrie în ziua . . . tot într'acee lună 24; D) tot într'ačastă lună s'o ivit și o stea minunată, ce se [zice] cometă.... Tot într'acesta an, aŭ fost scumpete de totŭ, fiind on felder de mălaĭ și grîŭ, în preț de maĭ sus, aŭ fost în 20 de florințĭ, era în preț maĭ de jos 17, și totușĭ foamete n'aŭ fost, nicĭ oamenĭ n'aŭ murit.

4. Pe un *Liturghieriŭ* de Iașĭ, 7267 (1759): **181.**

În numele Tatăluĭ și a Fiuluĭ și a Duhuluĭ sfănt; adevăr. Eată că noĭ, Brebeni, cu ajutoriul sfănt Dumnezăŭ amu cumpăratu ačasta sfăntă carte, pe dreptĭ bani[ĭ] noștri 14 florințĭ. Întăe aŭ dat Oane Toader 1 mărieș, Nicorie Grigorie 1 pătac, Petran Ștefan 1 măreieș, Gruan Iacob 1 mărieș, popa Roșiu 2 mărieș, Andraș, luĭ Roman nepot,

1 mărieş, Ardelean Onuţ 1 mărieş, Rusca, muierea luĭ Todor, 1 pătac, Mihaĭ Nemţişorul 4 potorĭ, Hilip 2 potorĭ, Petric Ştefan 2 potorĭ, Cătrin 2 potorĭ, Coteţoe . . . grăiţarĭ, Ursul Mărtulenceĭ 2 potorĭ, Petric Ghiorghie 10 potorĭ şi 2 banĭ, Crăčune Pătruţ 1 mărieş, Tocaciul Ivan 1 mărieş . . . ., Timofie luĭ Chirilă 1 pătac, Bedelean Vasalie 1 pătac, Tiţoae 2 potorĭ, Scovazu Andrieş 1 mărieş, Onu luĭ Mihoc 1 pătac, Ionu luĭ Roman 1 potor, Sima Mihoc 2 grăiţarĭ, Dumitreţ 1 grăiţar, Şeeoan Ionu 2 potorĭ, Gancul 1 grăiţar, Dale 1 grăţar, Dancul 1 pătac, Stoica Ţiganul 2 potorĭ, Turcul 1 pătac, Nechituş 2 potorĭ, Bota Timofie 10 potorĭ, Rus Cosma 4 potorĭ, Paul 1 potor, Tobic 2 potorĭ, Borca Toaderu 2 potorĭ, Petric Lazor 1 mărieş, Marica luĭ Todorul Ileĭ 1 pătac, Haina 1 mărieş, Malanca Lupul 1 mărieş, Pătran Vasalie 1 pătac, Petric Mihaĭ 1 mărieş, Molduvan Ionu 2 potorĭ, Chirilă 3 mărieşĭ, Petric popa 1 mărieş, Vlaşin Grigorie 1 pătac, Ceteraşul 2 potorĭ, Sanhiru Dumitru 2 grăiţarĭ, Răgul Pătruţ 1 pătac, Îndrie 1 mărieş, Pătru 2 grăiţarĭ, Rus Iosip . . .

182. 5. Pe un *Mărgăritar* fără titlu:

În numele Tatăluĭ şi-a Fiuluĭ şi-a Duh[uluĭ]; amin. Ačasta cinstită carte, anume Mărgărit, o aŭ cumpărat popa Grigorie din Maramurăş, din sat din Bărsana, drept 11 florinţĭ, şi am mărs şi am dat în ormeghe Chioaruluĭ, în sat în Şasa, pre măna nepoţilor luĭ popa Griga Pănachi, familie curtular din eĭ . . . ., să nu fie a patra cum va vrè acè şi cu cinste; o am dat pomană pentru păcatele mele, şi a părinţilor mieĭ—şi a tot rodul meŭ; şi nime să nu să afle om ca acela a o vinde saŭ a o da aire nicĭ cum; că supt blăstămul acelor 7 soboră să pee va hi acela om. Anul Domnuluĭ 1751, în luna luĭ Octomvrie în 5 zile.

183. 6. Pe altă foaie:

Ačastă carte o am cumpărat dela Petric Toder din Nănăneştĭ. În numele Tatăluĭ şi a Fiuluĭ şi a Sfăntuluĭ Duh, amin. Ačastă săntă carte, anume Mărgăritu, o plătit ju-

păneasa Nastafuşe a luĭ Creţiune Petruţ cu 11 florinţĭ, şi o aŭ dat în beserecă în Breb, în care hramul sfînţilor îngerĭ Mihail şi Gavriil, să fie pomană eĭ şi soţuluĭ eĭ, şi părinţilor eĭ, şi a tot rodul eĭ, până a şaptelea rod. Scris-am dela Hristos 1770, mes[i]ţa Martie 21, în zilele acestor cinstiţilor preuţĭ: popa Teodor şi Ieretheiu şi popa Ştefan, şi nime de[la] beserecа Brebuluĭ să nu o despărţè sub (?) afurisanie.

7. Pe un *Molitevnic* de Rîmnic, 7276 (1768): 184

Iată ačasta carte de multe trebĭ de-o îndemnarea luĭ Dumnezeŭ şi a creştiniloru din Breb, ce i-a fost îndemnat spre acest lucru d[um]nezeesc şi de cinste s[fântă] carte, să le fie de pomenire vecinică. Decĭ, întăĭ, aŭ dat banĭ întru ačasta carte: Coman Gheorghie 1 patac, Bale Pavel 2 potorĭ, Constantin 1 pătac, Mociran Onuţ 1 pătac, Hotea Mihaĭ 8 potorĭ, Bud Ion 4 potorĭ, Oanie Todor 2 potorĭ, Bosga Iosip 5 potorĭ, Mălauca Gabor 1 pătac, Năstafa luĭ Moise 2 potorĭ, Roman Văsăiŭ 10 greiţarĭ, Rus Cătrină 2 potorĭ, Suciu Grigorie 2 potorĭ, Lup[u] 2 potorĭ, Bala Ilieş 4 potorĭ, Pătran Iacob 2 potorĭ, Bud Îndriaş 1 mărieş, Seeioan Ion 2 potorĭ, Bogdan Onuţ 4 potorĭ, Vlaşin Luca 4 potorĭ, Corbaciu Mărie 2 potorĭ, Guţe Dumitru 5 potorĭ, Mărica Crăciuni 3 potorĭ, Vlaşin Grigoraş 1 pătac, muere luĭ Bota Ştefan 2 potorĭ, Craiu Lupu 2 potorĭ, Craiu Ion 2 potorĭ, Bireu 2 potorĭ, Cărje Iacob 2 potorĭ, Pătran Vasalie 3 potorĭ, Rus Iosip 6 grăiţarĭ, Sacanăş Simion 1 potor, Sacalăş Pinte 1 potor, Sacalăş Dumitru 2 potorĭ, Anaine Gheorghie 1 pătac, Petric Vasalie 4 potorĭ, Pop Ion 2 potorĭ, Moraru Timocu 2 mărieşĭ, Roman Loghin 4 gră[i]ţarĭ, Mălanca Chirilă 1 potor, Suču Ionul 8 potorĭ, Moraru Nechita 2 potorĭ, Borca Grigorie 1 potorĭ, Anuţe Rusca 2 potorĭ, Morar Chirilă 1 potor, Tămaş Ilieş 1 pătac, Hitli Todor 4 potorĭ, Bărtoc Docă 1 potor, Marica Oaniĭ 2 potorĭ, Sima Mihoc 4 potorĭ, Chiran Olexa 8 potorĭ. Şi s'aŭ pus ačasta cinstită carte: Tibil 4 grăiţarĭ, Doca Ioane 2 potorĭ, Doboşi Petre 2 grăiţarĭ, muere Lupuluĭ Timoc

2 potorĭ, Oane Pricop 1 pătac, muere luĭ Borca Nicoară 2 grăițarĭ, muere luĭ Pop Ștefan 5 potorĭ, Morar Iosip 2 potorĭ, Petran Îndrieș 2 potorĭ, Chiran Ștefan 4 grăițarĭ, Dumitru luĭ Mone Ion 1 pătac, muere luĭ Mone Lup 1 pătac, Rus Cosma 5 potorĭ, muere luĭ Petric Gheorghie 1 patac, Bota Timochie 1 mărieș, Sacalăș Nechita 1 patac, Pop Iacob 1 pătac, Morar Grigorie 1 pătac, Mălanc Îndreĭ 1 mărieș, Tibil Grigorie 1 ban de 13 potorĭ, Petric Andraș 8 potorĭ, Crăciuni Ștefan 4 potorĭ, Blede Nustafă 8 potorĭ. Și s'aŭ pus ačasta carte de multe trebĭ în beserica Brebuluĭ, unde e hramul maĭ Marilor Voivozĭ Mihail și Gavril, și cine o va despărți din beserica ačasta sfîntă, saŭ o va fura, acela așè să fie afurisit de 318 de părinți sfînțĭ dela Nichea. Scris-am eŭ Bălin, Lup, din Sărbĭ, în aniĭ Domnuluĭ 1780.

185. 8. Pe un *Octoih* (fără titlu):

Acesta Ohtoih eŭ, popa Lupul, în luna Iunie 4 de zile, acestu răvaș l-am pus ceeie să să știe, că acest Ohtoih l-aŭ adus Dumitru Tăba din Sibiel, și o am cumpărat eŭ, popa Lup, și cu a mieŭ fecior, Chirilă . . ., și Odotie, și a sa soațe și fečorĭ, Ștefan și Timochie, și a mè preotiasă, Flore, o am cumpărat cu 9 florințĭ vonaș, în anu 1738, luna Iunie 4 zile.

186. 9. Pe un *Penticostarion* de Bucureștĭ, 7251 (1743):

Cu îndemnarea Tatăluĭ și cu vrerea Fiuluĭ și cu sfîrșire Sfîntuluĭ Duh am cumpărat ačasta sfăntă carte, în anul Întruparea Domnuluĭ H[risto]s 1747, în ce zilele iera preuțĭ popa Lupul cel bătrîn și popa Todor Goje, și Todor feciorul luĭ popa Lupul, făt de besericǎ Crăciun Pătruțe . . . rupt . . . i-aŭ fost puteare și s'aŭ îndurat de aŭ dat, și o aŭ dat în s[f]ănta beserica aič[ea] în sat, în Breb, unde este hramul a luĭ arhistratigu Mihail și Gavriilu. Crăciun Pătruț 1 mărieș, Rus Cosma 1 mărieș, Porfira 2 potorĭ . . ., Moltea Mateĭ 1 pătac, Ștefan 2 potorĭ, Sofie Balneaca 2 potorĭ, Lupu luĭ Vlașin 1 mărieș, Dumitru luĭ Marie 6 potorĭ, Simionul Hotenci 2 potorĭ, Cosmie Macoveĭ 1 pătac, Bărsan Dumitru 2 potorĭ, Tă-

maş Lupu 2 potorĭ, Hotean Ionu 1 mărieş, Potosca 1 mărieş, Costinaş Temoc Ileşutoie 2 potorĭ, Hilip 2 potorĭ, Irina Sărbanca 2 potorĭ, Sima Mihoc 1 pătac, Coteț Îndrieş 1 patac, Țigan Grigorie 1 mărieş, Pătran Îndrieș 1 pătac, Cărje Ionu 2 potorĭ, Borca Marica 4 potorĭ, fata 1 pătac, Hăma Vascoc 23 banĭ, Ştefan luĭ Găvruş 1 mărieş, Oane Toader 1 mărieș, Chiran Griga 1 mărieș, Petre Timocaĭ 6 potorĭ, Todoru 1 pătac, Sîrban Vasalie 1 pătac, Mălanca Lupu 1 marieş, Cîrje Dumitru 1 mărieş, Părasca 1 mărieș, Sima Călina 1 pătac, frate-săŭ Ion 1 pătac, Goje Vasalie 1 pătac, Gruaŭ Iacob 1 mărieş, Anisie Puchen 1 mărieș, Sosie Berindeĭ 1 pătac și . . . potor, Goje Marica 1 pătac și . . . potor, Petric Tasie 1 pătac, Todor Ileĭ 76 mărieş, Goje popa Todor 8 mărieşĭ, Porfira luĭ Samoilu 2 potorĭ.

10. Pe o *Psaltire*, dela Iașĭ, 1757 ; pe foaia 1 : **187.**

În anul 1852, August în 5 zile, zio Joĭ, aŭ călcat Înpăratul Iosip Franțisc în hotarul Brebuluĭ. Cine vrè acasta să știe ceĭ maĭ în jos. A scris Batran Todoru.

11. Pe altă pagină :

În numele Tatăluĭ și-a Fiuluĭ și-a S[făntuluĭ] Duh ; amin. Iată eŭ, popa Ştefan . . . acasta sfăntă Psaltire . . .

12. Pe un *Triod* de Iași, 1747 : **188.**

A[nul] D[omnuluĭ] 1813 aŭ fost scumpete de făn în Maramorăș, și bani încă aŭ fost foarte puținĭ întru acest an. Scris prin mine, maĭ micul între frațĭ Lazar Florian, parohușul loculuĭ. Dat în Breb, în 24 Martie.

13. Pe alt *Triod*, tot de Iașĭ, 1747 : **189.**

În numele Tatăluĭ și-a Fiuluĭ și-a Duhuluĭ Sfănt ; amin. Iată, de acasta înștiințăm că cine este lăcuitorĭ Pop Chirilă, în sat în Breb, în eraşu Cosouluĭ, în casa luĭ Pop Chirilă, fiind protupop Andraș în Breb, rugat de săten[ĭ] să scrie zapis, decĭ, avănd în beserica o Catelnă scrisă cu măna, și o aŭ fîndut dept 6 florinţĭ, şi i-aŭ dat în cartea acasta apoĭ 6 florinţĭ, i-aŭ dat preuţiĭ, popa Todor și iară popa Teodor. În cătă acasta apoĭ hă maĭ dat 3 mărieșĭ, apoĭ Crăcun Pătruț un mărieș, Ile Todor un mă-

rieş, apoĭ Petric Grigor un mărieş, Saboŭ Vasalie un mărieş, Palaghie luĭ Ionel un mărieş.

190. 14. În partea reservată pentru femeĭ, săpat în părete:

Aicia s'aŭ îngropat popa Petru; anul 1702, luna Iulie.

191. 15. Afară, către Miazănoapte, săpat în părete:

† E în Tatăl, Fiul; şi popa Bălin.

192. 16. Pe portiţa ţintirimuluĭ, săpat:

An dela Adam 7298, iară dela I[isu]s H[risto]s 1790.

X.

BUDEŞTI.

A. Biserica din Josanĭ.

193. 1. Pe un *Apostol* din Blaj, 1802:

Iată că ačastă carte, anume Apostol, l-am cumpăratu eŭ, Feiru Toader din Budeştĭ, cu soţa mè, Popu Ioană, fata luĭ popa Ionaşu, şi o am pus în besereca-din-josu, în Budeştĭ, cu s[făn]ta evanghelie d'înpreună, care evanghelie o aŭ cumpăratu Oniţa Anişoară, mama mè, pîntru a noastră muncă de dreptu; nime să nu îndrăznească a le zminti dinu s[făn]ta beserică ačasta, de unde-sŭ numite, la hramul s[făn]tuluĭ arhereŭ Niculaĭ, suptu blăstămulu acelora 318 de părinţĭ sfinţĭ dela soborulu celu din'ntăe din Nechie. Scris-am eŭ, Feiru Toaderu din Budeştĭ, fiindu diacu a beserici în Budeştĭ. Anul Domnuluĭ, 1804, luna luĭ Aprilie, de 7 zile.

194. 2. Pe o *Cazanie* dela Iaşĭ, 1643:

Cu îndemnarea Tatăluĭ şi cu puterea Duhuluĭ Svînt, cumpărat-aŭ ačasta carte, anume svînta Evanghelie romînească, aŭ dat trei[s]prăzece florinţĭ pre dînsa. Deč de jumătate de preţul aceştiĭ svînte Evangheliĭ a dat 6 florinţĭ şi 8 de banĭ, anume: şerbu luĭ Dumnezăŭ Oprişe Tămaş, şi cu jupîneasa sa, Oprişe Hafie, din Vinţeştĭ, să le fie pomană lor prîntru păcatele lor, şi părinţiĭ lor, şi moşilor şi strămoşiĭ, şi tot rodul lor, să le hie pomană. Şi aŭ dat popa Manul din Budeştĭ într'ačasta svîntă

evanghelie: 100 de banĭ, să le hie pomană dumisale, şi cu jupîneasi Anuţe, şi-a părinţilor săĭ, şi-a moşilor şi-a strămoşilor, şi-a tot rodul său, se le fie pomană. Şi [aŭ] dat popa Grigorie din Budeştĭ: 100 de banĭ, să-ĭ hie pomană într'ačasta svîntă Evanghelie, domnisale şi jupîneseĭ, Ialeana, şi părinţilor seĭ, şi moşilor, şi strămoşilor, şi tot rodul, să le fie pomană; şi aŭ dat Dunca Gabor cu jupăneasa sa din Budeştĭ: 100 de banĭ într'ačasta svîntă evanghelie, să le fie pomană lor, şi părinţilor, şi moşilor, şi strămoşilor, şi tot rodul său, să le fie pomană. Din Rusu dela Beclean; Marin Ion a dat: 100 de banĭ, să-ĭ fie pomană domisale, şi din Nemitea Rumînească, Luca Ion: 10 de banĭ, să le hie pomană lor şi roduluĭ a tot. Şi aŭ dat Marinca Ioncea, cu jupîneasa sa, cu Anuţă: 100 de banĭ. Prin greşala loru, ce le-aŭ murit un coconu nesocotit; de ač[ia] noĭ am erutat să dea într'ačasta svîntă evanghelie, să le fie şi lor pomană, şi părinţilor, şi morţilor, şi strămoşilor, şi tot rodul, să hie pomană. Şi aŭ dat Bud Luca 18 de banĭ, şi Bud Îndriaş 10 de banĭ: să le fie pomană lor şi jupîneasalor sale, într'ačasta svîntă Evanghelie, şi părinţilor, şi moşilor, şi strămoşilor, şi a tot rodul să le fie pomană. Şi aŭ dat aceştĭ boearĭ ce sîmtu scrişĭ aice într'ačasta svîntă evanghelie din Budeştĭ şi din Vinţeştĭ, într'aceste doao bebericĭ, din Budeştĭ şi din Vinţeştĭ, şi o aŭ făgăduit la hramul luĭ S[fe]tiĭ Niculae; iară cine va fi slujitor la aces[t] svînte preastol datoriŭ a sluji şi-a ruga D[u]mnezăŭ, prîntru păcatele lor, şi a roduluĭ a tot. Iară cine o va lua dela preastolul la D[u]mnezăŭ, de o va duce şi o va pierde de-acolea, el să fie blăstămat de treĭ sute şi optsprezece de oteţĭ svînţĭ din va Nicheiu, şi să fie procleat, anatema, amin Scris popa Grigorie ot Budeştĭ, ρϙκ кϙж [ame luĭ Dumnezeŭ] 1647, amin.

3. Pe un *Ceasoslov* din Viena, 1793: **195.**

Precistite frate Iacov, cisteşte pre cil maĭ b[ăt]rînĭ, şi nu fiĭ neasculturiŭ; fiu neasculturiŭ întezteza [întristează] pe tată-sa şi pre mamă-sa, iară fiu înţeleptu vesăleşte

pre tată-săŭ și pre mumă-sa; mirĭ la furnecă, o leneșule! Bulu Simion . . . varmida Sonoculuĭ; Bulu Simion . . . și nu vi nebunu, care om nebu[n] și n'are minte, precistite...

196. 4. Pe o *Evanghelie* de Blaj, 1776:

Cu ajutoriul S[finteĭ] Troița s'aŭ cumpărat ačasta s[făntă] carte, anume Evanghelie, cu cheltuiala Onița Anișoră, să-ĭ fie pomană pîntru sufletul eĭ și a soțuluĭ eĭ, anume Feir Vasalie, și a fečoruluĭ eĭ, Feir Tooderu, și a tot niamul lor. Ceĭ morțĭ, moșĭ, strămoșĭ, și moșe, strămoșe, pănă la al șeptele niam. Și aŭ dat pre ačasta s[făntă] carte 17 florințĭ și un husoșĭ, în anul dela H[risto]s 1797, luna luĭ Ianuarie în 6 zile, și o'ŭ datu-o în Budeștĭ, la besereca din jos, unde e hramul s[făntuluĭ] arhierăŭ Nicolae, fiind stăpînitorĭ bisericilor atunce Exelenția Sa Andreĭ Bacinschi, dela episcopia Ungvar, fiind în Sighetĭ vicareș Alecsandru Bacație, și potropop erașuluĭ Cosouluĭ Rădnic Teodor, și parohuș satuluĭ fiind eŭ, Șimon Ștefan din Vișeu-de-mijloc. Iară stăpînitorĭ și craĭ Țara Ungureștĭ fiin[d] Franțascus al doile. Iară cine o va vinde saŭ o va înstreina dela ačastă s[făntă] beserecă, să fie anatemisit de 7 sfinte și a-totă-lume soboră, amin.

197. 5. Pe un *Mineiu* slavon, manuscris:

Cu vrerea Tatăluĭ și cu îndemnarea Fiuluĭ și cu săv[i]rișire D[u]huluĭ, bine a vrut Vințeștenii, satul tot, cu tare și cu mare, de aŭ cumpărat ačast[ă] s[f]întă carte, Mineial, drept 4 florințĭ, și Cupce Lupul 3 florințĭ însușu; și s'aŭ pus în beserica ča bătrînă în Vinteștĭ, să le fie pomana. Iară cine vor fura din s[f]înta beserecă, să fie procleat, teacleat, anatema de 318 de sfințĭ părințĭ, amin. Anul 1684.

198. 6. Pe un *Minologhion*, fără titlu:

.... nemiș din erașul Cosouluĭ, din sat dîn Budeștĭ Zrilis(!), 1 anume Pinte Ștefan, și cu a sa jupîneasă, Bud Mariuța. Iată noĭ amîndoĭ ne-am vorovit, ca soț cu soț, să cumpărăm o carte; deč ne-am îndemnat Lupu luĭ Orboe, adecă Ciceŭ Lup[ul], și diacu Zrilis(!). Deč Ștefan

și cu Măriuțe aŭ dat în mîna diiaculuĭ Lupuluĭ, aŭ dat 30 de florințĭ vonaș, diiacul și cu Ștefan aŭ mersu la mînăstire[a] Bîrsaniĭ, și aŭ dat dreptu carta aĉasta 30 de florințĭ prilis *(sic?)* luĭ popa Grigoraș, pentru păcatele lor și a tot rodul lor, să le fie pomană pînă în vecĭ. Și o aŭ făgăduit la hramul luĭ S[fe]ti Nicolae la beserec[ă] în Budeștĭ, și o aŭ dat în mînile preuților: a luĭ popa Ionășel, și a luĭ popa Lup[ul],—preuțiĭ să aibă a ruga pre D[u]mnezăŭ pentru păcatele lor și a tot rodul lor. Iară cine aru vrè a o zminti, saŭ într'altă formă să se piiarză, saŭ să o vînză de unde-ĭ numită, dela beserec[a] din Budeștĭ, să fie unul ca acela afurisit. Deĉ de aceste înști-[i]nțăm pre toțĭ cinstițiĭ boier, că în zilele acestora stăpîneascŭ țerile, adecă, întîe: 1) Pătriiarhu dela Roma, Benedictu, a doa; 2) iarăș maĭ mare stăpînitoare pre țerile aceste este Crăiasa Marie-Terezie; a 3) Vlădicul dela Mocaĉ, Mihaiŭ Manuil Orșlavschi; a 4) vicariș în Maramurăș, Daniil Gavriloviĉ: în Sighet lăcuește; a 5) în erașul Cosouluĭ, protopop Andraș din Guleștĭ; în erașul Izeĭ protopop Ionaș din Săcel. Apoĭ iaraș maĭ mare d[o]mnu în Maramurăș, fiușpan Barcoți Imvre. Vițe-ișpan Budaĭ din Sighet; apoĭ în erașul Cosouluĭ jurat Dunca Șimon din Sîrbĭ; într'a Izeĭ, eraș jurat, Bale Mihaiŭ din Eud. Deĉ de aceste am scris, că pe aceea vreme acea D[o]mnĭ stăpînie țările; și s'aŭ cumpărat aĉasta; și am eŭ scris, un păcătos și greșit în multe valurĭ a lumiĭ aceștia: și maĭ păcătos decît toțĭ păcătoși: popa Ioneșel, feĉorul luĭ Pop Mateiŭ din Budeștĭ, am scris. Anul 1757, m[esi]ța Ian[uarie] 28.

7. Pe un *Octoih* dela Rîmnic, 1742: **199.**

Aĉasta carte Octoihu o am legat eŭ, Cointe Arimie din Sușeștĭ, în anul Domnuluĭ 1848. Și aĉasta carte Octoih o am dat eŭ, Coite Erimie din Șușeștĭ, luĭ Avram Luputj din Chizbae, cu 2 zlotĭ în argint în zălog, pînă Pogoșan Danilă o va scoate, și, cînd banĭ va da, cartea sa va slobozi în înapoĭ, și s'aŭ dat aĉasta carte în anul 1853, în luna luĭ August în 8 zile.

8. *Polistava* din Blaj, 1808.

:00. 9. Pe o *Psaltire* rusească:

Cu îndemnarea Tatăluĭ şi a Fiuluĭ şi a Duhuluĭ Sfînt, aceste 2 cărţĭ, anume Polista şi Psaltire, eŭ popa Grigorie a scris acestea, pomana a luĭ Cice Ştefan din Budeştĭ, să-ĭ fie pomană — pîntru păcatele sale şi-a părînţilor şi-a tot rodul, să li sa iarte păcatele; iară cine o va lua dela sf[ăn]ta mînăstire, dela hramul . . .; iară ci[ne] o va perde dela mînăstire, să fie blăstămat de 318 părinţĭ sfinţĭ, şi se fie anatema, amin.

!01. 10. Pe un *Triodion* din Bucureştĭ, 7255 (1747):

În numele Tatăluĭ şi Duhuluĭ Sfînt, amin. Iată că dăm a şti tuturor că, cine aŭ fost lăcuitor nemiş în Budeştĭ, anume Marinca Toma, aŭ avut un fičor, anume Ion, şi în anul 1747, în luna a lu Feurarie de unsprezece zile, aŭ fost fečor ca de 20 de anĭ; şi, fiind un pohoĭ mare, adecă apă, s'aŭ înecat fečorul în Onţa, şi nefiind spovedit şi cuminecat; iară noĭ, preuţiĭ satuluĭ, am ertat, şi l-am provodit, şi i-am cetit deslegare; şi am ertat toate, ca să ne cumpere carte ačasta, anume Triod, pînă şi Strasnicu, şi, adavăr, că Toma s'aŭ făgăduit că o va cumpăra, şi aŭ dat la popa Ionăşel 18 fiorinţĭ vonaş; şi am, eŭ popa Ionăşel am, dat 12 mărieşĭ, cu soţa sa, anume Iura Măricuţa. Şi aŭ dat popa Ionaş cel bătrîn 5 mărieşĭ, şi atîta este preţul cărţiĭ aceştie, şi noĭ acest[ia] 3 omin[ĭ] o am făgăduit la hramul luĭ S[fîn]tu[l] Nicolae la beserec[a] în Budeştĭ. Că cine vor fii slujitor[ĭ], să aibă a pomeni şi a ruga pre D[u]mnezăŭ pentru păcatele lor şi a tot rodul, pînă în vecu. Iară cine s'a afla a o zminti dela hramul luĭ S[fîn]tu[l] Nicolae, adeca dela beserecа din Budeştĭ, unul ca acela să fie blăstămatu de 3 sute şi 18 de oteţĭ sfinţĭ din Nechie, şi să fie treclet şi procleat ca Arie şi ca Iuda, unul ca acela ce aru vrè să o vînză saŭ, într'altă formă, să să piiarda de unde s'aŭ numit. Deč de aceste dăm a şti tuturor, în zilele căruĭ D[o]mnu şi biruitor: fiind atunce Crăiasa Marieĭ-Tere(re)zie, în Beč fiind; în zi-

lele vlădiculuĭ dela Mocač Manuil Oroşlanschi, şi vicariuş în Maramurăş, în Sighet Andreiŭ Bacinschi, şi în Gĭuleştĭ protopop Rănicu Vasile, şi apoĭ în Maramurăş fiind maĭ mare d[o]mnu fiuşpan Haler Laslăŭ, şi viţe-işpan Serenci Frenţiŭ din Siget, apoĭ în eraşul Bosouluĭ jurat de ormeghe fi[in]d, în Budeştĭ, Rădnicu Nicoră, iară în eraşul Izeĭ, în Cuha, Săpînţan Vasîlie; în eraşul Sighetuluĭ jurat Popovič, iară într'a Hustuluĭ jurat Renti; iară ačasta am scris, să să ştie, că în zilele acelora s'aŭ cumpărat carte ačasta; şi am scris eŭ, maĭ micul şi maĭ păcătosul decît toţ păcătoşi, popa Ionăşel din Budeştĭ, asutor de sabor; şi rog pre dumile vostre, ci[n]stiţĭ preuţĭ şi cetitor[ĭ], cari vi s'a tîmpla a ceti pre ačasta carte, vă rog, o fraţiloru, ca să siliţĭ să nu o prepurtaţĭ răŭ şi grozav, ce vă rog binişor se nu o picaţĭ cu lumina, ce să siliţĭ frumuşel, ca şi voĭ să aflaţĭ milă şi dar dela milostivul D[u]mnezeŭ şi dela Împăratul Ceresc, ca să aflaţĭ şi voĭ după moarte vostră pomană în vecie veculuĭ, amin. Anul 1748, luna luĭ Fevruarie de 5 zile.

11. Pe icoana Sfinţilor Vasile, Grigore şi Ioan: **202.**

Ačasta s[făn]tă icoana aŭ plateat Marinca popa Lupul, Marinca, Marie, Todor, Marie, Ionaş. D[oa]mne Is[use] H[ristoa]s[e], primeşte ačasta jertva [în] înpăraţie sa, amin. 1756, luna Noemvrie 29.

12. Pe alta, în altar: **203.**

Acest oltar, cu icona la ola[l]tă, pă prestol, aŭ plătit Draguş Mateĭ, şi cu so[a]ţa sa, Marica, şi cu fiiul săŭ Ştefan, să le fie pomană loru în vecĭ, amin. Ani dela H[risto]s 1812. Aŭ lucrat Opriş Ianoş, pictor.

13. Pe iconostas, de-a stînga: **204.**

Din mila luĭ D[u]m[ne]zăŭ, şi din darulu D[u]huluĭ Sf[î]nt, ne-aŭ învrednicit D[u]mnezăŭ de amu înoit aceste sf[i]nte icone într'acesta besereca, în zilele acestora ominĭ: întîe, popa a satuluĭ, Marinca popa Lupu, Budu Grigorie cîrznicu, Chindriş Mihaĭ, Marinca Costanu,

Budu Mateĭ, Budu Ursulu, Dunca Palcu, Feru Vasalie. Dila H[risto]s 1762, Fevruarie 28.

205. 14. De-a dreapta iconostasuluĭ:

Dunca Cîţcău, Vanda Ştefan, Popu Nechita, Popu Grigorie, Popu Toderu, Bud Mihocu, Popu Mateĭ, Ciceu Cosma şi cu fraţiĭ luĭ. şi cu totu satulu înpreună, să le fie pomană în veci vecilor, amin. Zugravul Alexander, Pop Dumitru, Bud Ciceŭ, Opriş Toader, Tibil Toader, Marinca Timoc, Bud Ciceŭ, Lupu diac atuncĭ.

206. 15. De-asupra uşiĭ de întrare, săpat:

Ačasta beserica, în zilele luĭ popa Tin[c]ulu şi luĭ popa Grigorie, a făcut Nemiş Ştefan Atansie, Budeştĭ, 1643. Lupea şu c'Ana ... Renic Ĭonaş, Oniţa Marincaş; aŭ fost gazda din Budeştĭ.

Se păstrează, după tradiţie, cămaşa şi coiful vestituluĭ Pintea Viteazul.

B. **Budeştiĭ din Susanĭ saŭ Vinţeştĭ.**

207. 1. Pe un *Anghelist(?)* rusesc, manuscris:

Cînd aŭ fost suşig de fîn de m'am descotrit eŭ, popa Ianoş din Vinţeştĭ, sura(?), după S[făn]tu Gheorghie, aŭ fost anul 1740, şi aŭ înfrunzit pe la 8 Maĭ codrul, şi pre pămînt era baĭ(!); era pe la acea vreme şi era nevoe mare la ominĭ.

208. 2. Pe altă foaie:

7127 [1619]. Cumparat-aŭ ačasta carte, anume Anghelistu, Matsuţa Gavriila dănu Budeştĭ, cu jupîneasa domniisale, fečorulu săŭ, anume Taiul, ca să fie de pomană domniilor sale: de va vrè D[u]mn[e]zăŭ să fie preutu, să-ĭ hie de triabă în vahĭ; iară, să nu va hi preutu, ia să hie svîntiĭ beserecĭ, Svîntul Sîmnicoară, ca să ne hie pîntru păcatele noastre şi pîntru a luĭ Atanasie, şi pîntru a roduluĭ tot. Iară cine să va ispiti a loa-o dela svîntul hram a luĭ S[făn]tu Nicolae, să o vînză, aŭ dinu fečori mieĭ, aŭ din fraţ cineva, să nu fie volnic nime, nece dăn rodul nostru să n'aibă a o lov[a], numaĭ să cetiască dintr'însa la svînta besereca. Iară cine să va

ispiti a o depărta dela sv[ă]ntulu hram a lui S[fe]ti Nicolae, el să hie procleat și trecleat de 300 și 18 părințĭ dintru Nichei, și să hie anatemă, amin, amin, amin. Vleat 7128 [1619—20].

3. Pe *Biblia* de Blaj, 1795: **209.**

Dr[a]guș Maftie, 183 33-4. Aĉasta S[fântă] Biblie o am cumpărat eŭ, popa Petru parohușu din Budeștĭ.

4. Maĭ jos: **210.**

La Cieŭ Solonie am dat doĭ zloțĭ de argint și un husoș, și, pentru cununie. doĭ zloțĭ de argint.

5. Pe un *Ceaslov* de Rădăuțĭ, 1745: **211.**

Din vrerea Tatăluĭ și sîrguire Fiuluĭ și obrișirea Duhuluĭ S[fânt], cumpărat-am aĉasta carte, anume Polistap [=Polustav] rumînesc, de rugăciuni, și de umilință, și de alte treb[ĭ] frumoasă, de măngăere sufletuluĭ, anume șerbiĭ luĭ Dumnezăŭ tățĭ din Budeștĭ și din Vinteștĭ, cine cu căt [i-a] ìnputerat milostivul D[u]mnezăŭ, cîte un mărieș, și cine un pătac, și cine doĭ potor[ĭ], adecă cu toțĭ. Ce, cine dìntre dînși, cine aŭ făcut și de alte orĭ bine dìntre dìnși, așè aŭ făcut și aceste, cariĭ nu i-am pus numele lor, a tuturor, pentru că s'aŭ făcut mulțĭ, dară Dumnezăŭ să le scrie numele lor în carte viețiĭ; și aŭ făgăduit la hramul luĭ S[făn]tu Nicolae, în Budeștĭ și în Vinteștĭ, ca să le le fie lor și a tot rodul lor pomană în veac, preuțiĭ ca să roage pre Dumnezăŭ de pre aĉasta sfîntă carte. Iară carele o aru zminti, saŭ să o piarză, saŭ să o vìndă dela beserica din Budeștĭ, unu ca acela să fie treclet, proclet ca Arie și ca Iuda; anul 1745. Prețul cărți: 10 florințĭ aŭ dat pre dînsa. Scris-am eŭ, smeritul și greșitul și păcătosul și maĭ multu greșit și păcătos decît toțĭ. eŭ, preut popa Ionaș, feciorn luĭ Pop Mateiŭ din Budeștĭ; am scris, că cine va ceti pre dìnsa, ca să nu o pice cu lumina, aŭ să o poarte răŭ, ce precum o ar afla, de mine biciuluită și ferită și socotită, așè să sil[ea]scă și eĭ, ca și după moartea lor să afle și eĭ loc de odihnă, în vecie veculuĭ, amin.

6. Pe un *Chiriacodromion* din Bălgrad, 1699: **212.**

Eŭ, popa Gherasim din Homorodul-de-jos, daŭ aĉasta

carte, Ucitelna, suptu lăgătura de 40 de florinți, cînudu hi-voiŭ di bini, să-m slobază carte la mînă. Scris-am în Terebeștĭ, dinaintea luĭ . . . Ion și fečorul luĭ popa Gliga, Atriea diacul.

213. 7. Pe altă pagină:

Eŭ, popa Dirasin, scriŭ de rîndul socro-mea anume, și mi-erea pre[o]teasa luĭ popa Petre, su tî[m]platu murtea... în vrem[ea] čumi, anume în Hueaesi, laseat-[a]m în na(?), ce amu luat fata eĭ, anume Ionă, decĭ, socro-mea fiindu neispovedeta, totu vomu cuminecatu și amu grijit, ca o ma[i]c[ă], înși deslegarea nu amu cetitu atu[n]cĭ, ce m'amu dus la sabor, și amu spus rîndulu socro-mea; soborul aŭ fostu . . . la popa Văsiŭ, și aŭ fostu popa Ion de Juji, și popa Costin din Jeraoșa, și alți maĭ mu[l]țĭ; decĭ aŭ aflat așa toțĭ, să-ĭ facu seredaru și să o deslegu. Decĭ l-amu făcut însuču, și deacu, amu adus pre nepotu Văsiŭ, săborul m'aŭ [împuternicit] și tote se le facu, ce să cade, bine, deplinu . . . și așa amu făcut prin cumă[n]dărĭ; și, copìșăul, î[n]că amu dat 4 măriești . . ., și aŭ trebuit socro-mea tote di n'amu(?), numa[ĭ] noe potorĭ amu aflat; știŭ înțelepți cu ce să facu acăla(!). Decĭ eŭ, popa Dirasin, le ertu tote, pe doezecĭ de florințĭ maĭ sus m'aŭ, mă sști Dumisăŭ(!), ști și muerea mea, Ionă; pî[n]tr'acea scriŭ aicĭ, la ačasta sfîntă carte cu totu. Decĭ, de s'av afla cineva după moartea mea, din fečoriĭ și fete a socru-m[i]eŭ, săcotă rămașĭ la pro[n]ciĭ meĭ, nemica n'aŭ rămas alta, fără numaĭ 4 cărțĭ. Ačasta și Molitanicu și o Sa[l]tire și Dasvejiu(!). Decĭ, daca oru da aceĭ 20 de florințĭ în mîna pru[n]cilor meĭ, apoĭ să fie slobozĭ a părți ačasta patru cărțĭ. Dară, de se va scula cineva să ee cărtile fără . . . dela prunci meĭ, fără banĭ, să fie afurisit cu acăl[e]a 40 de Leturdiĭ ce am făcut, și cine va face acea dreptate, să paemu(!) că ma(?) ajugă[n]du la înțelept; eŭ, popa Dirasin, așa lasu, aducă[n]du-mĭ aminte de morte în tot časulu. Cine nu . . ., să dae samă în ea județuluĭ.

214. 8. Pe o *Evangheliе* din Bucureștĭ, 1760; pe p. 1:

Iată eŭ, Mateĭ Drag(r)uș, din Deseștĭ fiind de loc, m'am

căsătorit în Budeștĭ, și am luat pe Bud Mărie, fata a luĭ Bud Vasîle, și, din mila luĭ Dumnezăŭ, preut fiind, am stat în parohie în Vințeștĭ, în anul D[omnuluĭ] 1807, în sfînta luminată zi a Învieri, Mateĭ Draguș, parohuș în Vinteștĭ.

9. Pe altă foaie: 215.

Milostivitu-s'aŭ Domnul I[su]s de aŭ trimis noua lumina lumiĭ, ačasta sfîntă Evanghelie, în satul nostru Budeștĭ, și, aflîndu-să un om, anume Vinț Vascu, de aŭ cumpărat ačasta sfîntă carte, dirept 14 florințĭ, și o aŭ dat pe sama sfinteĭ bisericĭ în Vinteștĭ, să le fie pomană pentru sufletul dumilorsale, pentru anume: Nastafie Vinț și răpăusata Ileana, și pentru ceĭ răpăusați părințĭ și moșĭ a dumilorsale, pre numele lor; și nime să nu fie slobod a o vinde; la cine o aru vinde, și cine o aru cumpăra de la cel ce o vinde; să fie afurisit de 3 sute și 18 părințĭ, c'aŭ făcut săb[o]rul întîe la Nichiea, făr' nu maĭ de s'ar afla din sămînța dumilorsale; de s'aru strica ačasta sfîntă carte. să o întărească cu legătură. Iară, de nu vor fi din sămînța lor, să o întărească cine a o stăpîni. Scris-am eŭ, Ungur Ioanu dela Ungurenĭ, și aŭ fost acolo în casa dumisale de față, anume popa Lupul dela Cîrneștĭ și dumialuĭ cîrsnicul din Vințeștĭ, Opriș Vîrtic, și dumialuĭ Vagren Petre, și dumiealuĭ Bude Eoan dela Ungurenĭ; și o lăsatu în mîna Molitvi Sale popa Lupu dela Budeștĭ, — dumialuĭ să o stăpînească pînă unde va trăi, lîngă ačasta carte. Aŭ maĭ luoat dumieluĭ și alte iosagurĭ în sfînta bi[se]rică, anume sfeșnincul prestoluluĭ pentru 4 florințĭ; și aceste eŭ le-am datu Vințu Vascu, în vecĭ să fie. Aniĭ Domnuluĭ 1766, Dechemvrie 6 zile.

10. Pe un *Penticostarion* din Rîmnic, 7251 (1743): 216.

În numele Tatăluĭ și a Fiuluĭ și a Sfîntuluĭ Duh. Iată de ačasta înștiințăm că, cine-ĭ lăcuitorĭ nemiș din sat din Budeștĭ, anume Bud Mihoc și cu a sa muere, Todișca Gafie, apoĭ alta poreclă: Zimbrul Mihoc. Decĭ eĭ, fi[in]d omin[ĭ] bătrîn[ĭ], ca de 70 de aiĭ, aŭ maĭ bine, aŭ

fost un omor de čumă, cînd aŭ fost anul 1742, și avè 5 fečor[ĭ], toțĭ holteĭ, și o fată măritată la fečorul luĭ Baĭoș Gabor, la Vasalie, și čuma i-aŭ luat pre toțĭ, și aŭ murit, și aŭ rămas numaĭ bătrîni amîndoĭ sîngurĭ fără de fičor[ĭ]. Ce s'or face eĭ! Zice: o, răŭ s'aŭ mìniat Dumnezăŭ pre noĭ! Iară ceĭ așe îndrăgisă besereca: cum auzisă clopotul, eĭ numaĭ ce sosisă la beserecă amîndoĭ: sara, la več[e]rnie, deminața la utrene, și la sf[ăn]ta Liturghie. Decĭ eŭ, popa Ionășel, find păcurar și păstor turmeĭ luĭ H[risto]s pe acea vreme, și văzîndu-le bunătățile lor, l'am zis: nu vă obiduiret, dragiĭ meĭ, pentru ce v'aŭ luat D[u]mnezăŭ fămea și coconiĭ, că Dumnezăŭ aŭ vrut așè. Deč eŭ, find[u]-le duhopnicu, popa Ionășel, i-am îndemnat și am zis: iată, dacă vă pare răŭ, dară iacum îuța vedeva [=iată cum îțĭ vedea] fečoriĭ voștri aice pre pămănt: adecă, ne cumpără carte cè luminată, care să începe din zua de Paștĭ, pînă la Dumineca Mare ține rînduiala eĭ. Decĭ Mihoc și cu Gafie aŭ zis: noĭ, dragul nostru părinte, cum ne a dzice, așè om face. Deč eŭ, popa, am știutu că aŭ lasat nește dieciĭ. aceĭ ce purta cărțĭ, la popa Gheorghie în Daneș, și aŭ tremis popa Gheorghie în Băițe, la Morar Ion, și am mersu eŭ, popa Ionășel, și cu Mihoc, în Băițe, și aŭ dat pe carte ačasta 12 florințĭ vonaș Mihoc și cu Gafie, pentru păcatele lor și a tot rodul lor, să le fie pomană pînă în vecu, amin; și o aŭ făgăduit la hramul luĭ S[făn]tu Nicolae în sat în Budeștĭ, în anul 1752, în luna luĭ Martie, în 8 zile. Iară cine aru vrè o zminti de unde-ĭ numită, să fie afurisit unul ca acela, și blăstămat de 318 sfințĭ părințĭ din Nechie. Deč de aceste înștiințemu pre toțĭ cinstițiĭ boer, se să știe în zilele căror biruitor stăpînescu pămîntul acesta, adecă: maĭ mare stăpînitore este Crăiasa Marie-Terezie, în orașul luĭ, în Beč, lăcuind a doa: vlădicul dela Mocač, Mihail Manuil Oroșlavschi, a 3, vicariuș, lăcu[i]nd în orașul Sighetuluĭ, Andreĭ Bacinschi; în [erașul] . . ., protopop Andraș; în erașul Izeĭ, în End, protopop Lup; iarăș maĭ mare d[o]mnu și fiușpan în Ma-

ramurăş, Barcoţi Imvre doa, în Sighet vice-işpan Maroti, a 3-e, în eraşul Cosouluĭ jurat aŭ fost Rădnic Nicoră, şi s'aŭ atuncĭ pristăvitu-s'a; a 4, în eraşul Izeĭ, Săpînţan Vasîlie din Cuve; a 5, în eraşul Sighetuluĭ, jurat Simon Laslăŭ, adecă ginerele Săpînţanuluĭ, a 6, în eraşul Hustuluĭ, Bale Mihaiŭ. Deč aceste am scris, să să ştie, că pe acea vreme înbla produţiile, adec[ă] cerca nemisigul în Maramurăş. Deč acè să ştiţĭ că aşè să rădicasă zăpodiile şi se aşezasă dealurile, cît s'a facut-să minune mare. Eŭ am scris, un păcătos, popa Ionăşel din Vinţeştĭ; anul îĭ scris maĭ la mijlocul scrisoareĭ, şi luna.

7. Pe un *Triodion* de Blaj, 1771: **215.**

Ačasta sfîntă carte, Triodu, l-aŭ cumpărat pe sama sfinteĭ bisericĭ dinu Vinţeştĭ, dinu în satu Budeşti Maramorîşu; baniĭ i-aŭ datu oameni, şi din josu, şi dinu susu, cariĭ ce aŭ avutu, pătacu aŭ mărieşu, av 2 potorĭ; cine o ar fura, saŭ lua din beserică, să fie afurisit, anatimă, procleatu de 318 de s[finţĭ] părinţĭ. Scris-am eŭ, Marinca popa Dumitru, popu Vasîlie diiacu.

8. În altar, pe dosul iconostasuluĭ: **216.**

Iată de ačasta din mila milăstivuluĭ Dumezăŭ cine-ĭ lăcuitor: Nemiş Berinde, popu Nechita şi cu a sa jupînease Birtocu Năstafă, Duhul Sf[î]nt i-aŭ luminatu şi i-aŭ îndemnat, şi aŭ zugrăvit oltariulu cu a lor putere drepta, di 14 florinţĭ, pentru păcatele lor şi a părinţilor, a Nechiteĭ popu Ionaş, tată-săŭ Birtoc Griga; D[o]mnu D[u]mnezău nostru, cela ce prin pocăinţă aĭ dăruit ertare oamenilor, şi aĭ arătat noua pilda cunoştinţeĭ de păcate şi a mărturisireĭ, pocăinţa proroculuĭ D[a]vedu, spre ertare, însuţu, Stăpîne, pre noĭ ceĭ căzuţĭ în multe şi marĭ păcate, ne miluească după mare mila ta; şi, într'ačasta vreme fiindu preutu în satulu popa Ionaş, se-ĭ fie şi luĭ pomană pînă în vecĭ, amin, amin; 1760, luna luĭ Noemvrie 4 zile.

9. În tinda femeilor, săpat în părete, de-a stînga: **217.**

A[nn]o 183?, 16 Iunie, R[everen]dus d[omi]nus Matheas Dragus.

218. 10. Pe icoana Maiceĭ Domnuluĭ:

Ač[as]tă [i]conă s[făn]tă aŭ cumpărat Cupce Ivonă, Tamaş Nastafie, pentru sînătate şi ertare de păcatele a morţilor săĭ. Anul dela Naştere luĭ H[risto]s 1755, luna April 8.

219. 11. Pe alta:

Bud Toader; 1755.

220. 12. Pe iconostas:

Din mila luĭ D[u]mnezăŭ şi din darul D[u]hul[uĭ] Sf[î]nt s'aŭ milostivitu D[u]mnezeŭ de s'aŭ făcut, şi s'aŭ îndemnatu, din îndemnul luĭ popa Ionaş, de s'aŭ zugrăvit besereca, de zugravul Alexandru Ponehaschii, şi s'aŭ zidit ačasta sfîntă beserică, spre lauda luĭ D[u]mnezăŭ şi spre isvăbire sufleteloru creştineştĭ, şi a satuluĭ tuturora, noĭ, titoriĭ, eŭ, popa Ionaş, preutul satuluĭ, şi cu a sa jupîneasă Iura Măricuţa, şi feciorii lor, Vasîlie şi Toader şi Grigorie, şi fătuţe Ionă, şi Bud Toader şi Opriş Vîrtic şi Bata Ştefan. Anul 1760, m[esi]ţa Noemvrie 8 zile.

221. 13. Pe uşa din a dreapta celeĭ împărăteştĭ:

Сии двери кȢпила Мариш Васил съ женомȢ своем и со чад своими, за свое отпȢщение греахом, рок аҳки, 1628. [=aceste dvere le-a cumpărat Mariş Vasile şi cu soţia luĭ şi cu fiiĭ luĭ, pentru iertarea păcatelor sale; 1628].

XI.

CĂLINEŞTIĬ DIN JOSANĬ SAU CĂIENIĬ.

222. 1. Pe un *Apostol* din Blaj, 1767:

În numele Tatăluĭ şi a Fiuluĭ şi a Sfîntuluĭ Duh, amin. Iată ačasta carte, anume Apostol, l-aŭ cumpărat Irinca Nastafa, şi cu soţul săŭ, Vasalie, din putere luĭ D[u]mnezăŭ şi a Maiceĭ Precurate, ca să fie pomană la tot rodul, şi a părinţilor săĭ; pîntru acè s'aŭ plătit cu 12 florinţĭ. Iară cine să va afla să o fure, saŭ să o vînza, să fie afurisit de 318 părinţĭ sfinţĭ din Necheea; şi s'a dat în besereca, în Căenĭ, ca să fie acolo, la hramul Naşteri Născătoareĭ de D[u]mnezeŭ.

2. Pe o *Evanghelie* de Blaj, 1776: 223.

În numele Tatăluĭ şi a Fiuluĭ şi a Sfîntuluĭ Duh, amin. Ačastă s[făn]tă Evanghelie aŭ cumpărat Şerba Năstafă, pentru ertarea păcatelor eĭ, şi a părinţilor eĭ, şi a fraţilor, şi a surorilor, şi a moşĭ şi strămoşĭ, şi ačasta Şerba Năstafă aŭ cumpăratu şi Apostolu şi ačasta s[făn]tă Evanghelie, şi aŭ dat pentru amîndoe 27, douzăcĭ şi şepte de florinţĭ, şi le-amu numitu pre amîdoe la s[fîn]ta besereca în Căenĭ, la care este hramul Naştere Preasfinteĭ Născătoareĭ de D[u]mnezăŭ, şi cine din preuţĭ saŭ diecĭ o va vinde, şi o va da dinu sfînta be[se]recă, să fie afurisit de 318 (de) părinţĭ sfinţĭ. Anul Domnuluĭ 1784, luna luĭ Iulie 29 de zile, în ziua Sfinţilor Apostolĭ Petru şi Pavelu. Scris-am eŭ, diacu Ilie Ionacu diacul.

3. Pe altă *Evanghelie* slavonă, manuscrisă, pe scoarţă: 224.

Scris popa Pătraşu din Călineştĭ, 1713, miseţa Iunaru 12 de zile.

4. Pe un *Liturghieriŭ* din Bucureştĭ, 1746: 225.

Ačasta sfîntă şi dumnezăiască şi sfîntă Liturghie o am cumpărat Sîvur Nichita, şi cu soţia luĭ, Lupă, ş'o aŭ dăruit aice, în sat, în Călineştĭ, la beserica ča din jos; cine s'ar ispiti a o înstreina dela ačast[a] sfîntă beserecă maĭ sus numită, să fie de toţĭ sfinţi cari din veaciŭ bine aŭ . . . Dumnezăŭ I[su]s H[risto]s . . . şi afurisit, pentru că o aŭ dăruit sfinteĭ bisericĭ; 1745.

5. Pe alt *Liturghieriŭ*, din Bucureştĭ, 1746: 226.

Philippus Opriş, parochus kalinfalvensis, cuius erat haec s. Liturgia, meus praedecesor, ordinatus fuit in regno Moldaviae, in Metropoli, in civitate [Iaşĭ], per Antonium, totius Moldaviae Metropolitam[1], anno 1733, et obiit anno 1795; vixit ergo qua ordinatus . . . annos 62, hoc [est] sexaginta duobus, sicut clare apparet ex investitura supra fati Metropolitae, ipsi data, quae hic est apud me, testis est etiam liber matricula, scribendo annum quo est sepultus. Diaconatum accepit a Dosotheo ep[isco]po

[1] Mitropolitul Antonie cărturarul.

Körtvelesensi[1], e[t] fuit diaconus septem annis, e[t] deinde duxit uxorem Pelagia, Nicolai Sandor filiam, et ita uxoratus ivit ad regnum Moldaviae pro suscipiendo praesbiteratum. Ignatius Opriş, parochus Kalinf[alvensis], successor Philipi huius.

227. 6. Pe un *Octoih* din Bucureştĭ, 1746:

Iată eŭ, Ţiple Gabor, înpreună cu soaţa mè, Năstafă, am cumpărat ačasta sfîntă carte, anume Ohtoih, şi-l daŭ pomană sfînteĭ beserecĭ, ca să nu o poată lua nime ca să o vîndă, neč din sămînţa mè, neč din preuţĭ, ca să nu o poată vinde nime. Iar cine o va vinde, or[ĭ] din preuţĭ, orĭ din sămînţa mè, aŭ o va fura, acela preut, saŭ şi acee mînă, ca să fie afurisit, şi omul, şi şi mîna acee, de tre[ĭ] sute 18 de părinţĭ sfînţĭ, dela Nechie. Cine o va lua, ca să fie blăstămat, şi eŭ o daŭ la besercă în Căeniĭ, ca să fie pomană în vecĭ, amin. Cu rugă să roagă dumniealu[ĭ] aşè, ca, cine o va purta, să o poarte bine, şi ca să mă pomeneasca şi pre mine, înpreună cu pre soaţa mè, ca să pomenească Domnul Dumnezăŭ şi pre dînşi în vecĭ; amin. Şi am scris-amu păcătosul, anume Ion diacul, şi aŭ dat pre ačasta carte 10 florinţĭ, ca să le fie pomană în vecĭ; şi aŭ lăsat-o să poarte Porga Olecsa, de reĭ[n]du să o porte toţ[ĭ] co-[co]ni[ĭ]; 1756.

228. 7. Pe un *Pentecostarion* din Rîmnic, 1767:

Iată eŭ, preutasa luĭ poptrupopu, amu luatu ačastu sfîntu, pîntru ertare păcatelor mele şi a părinţilor meĭ, şi o amu datu la besereca în Căeniĭ, şi cine o va lua saŭ o va vinde, să fie afurisit de 318 de părinţĭ sfînţĭ din Nichie, cari sotbor[i]le; şi am dat 15 florinţĭ, anume preuteasa luĭ popa Ursu din Vălenĭ, anume Eudochie.

229. 8. Pe o *Psaltire* din Iaşĭ, 1743:

Iată eŭ, Ţiple Gabor şi înpreună cu soata mè, Năstafă,

---

[1] De Curtuieşel. Acest Dosofteiŭ, care resida în Curtuieşel, e Teodorovicĭ. Îl întîlnim pănă pe la 1728 (v. vol. XII, p. LIII).

aŭ cumpărat ačasta [P]saltire, [cu] 17 mărieşĭ, şi o'ŭ datuva în s[fîn]ta beserecă în Căeniĭ, ca să nu o pată luva nime ca s'o vîndă, neč din sămînța mè, nicĭ din preuțĭ, ca să nu oa poată vinde nimăruĭ, aŭ cine o va vinde, saŭ din preuțĭ, saŭ alțĭ oamenĭ, să fie afurisit de 318 de sfințĭ părințĭ dela Nichea, şi oara cine o va lua, să fie blăstămatu, să-ĭ fie, şi ca să le fie pomană, şi luĭ şi la totu neamul, şi loru; amin. 7272, 1764, luna luĭ Maĭ 23 de zile.

9. Pe un *Triodion* din Iaşĭ, 1747: **230.**

Iată ačasta s[făn]tă carte, aŭ cumpărat anume Şerba Ionaşu, fečorul Mateiu a luĭ Cozacu, şi o'ŭ dat besereci în Căeniĭ pîtru ertare păcatelor luĭ şi a părînților săĭ.

10. Pe altă pagină: **231.**

Dinu [în]demnare luĭ D[u]mnezăŭ şi acelor preuțĭ, în oraşu Cosouluĭ, în Călineştĭ, popa Echim Radu, la beserecа în Căeniĭ, anume popa Echim şi popa Ialexa, an[ul] dela H[risto]s 1748, Martie 21.

11. Pe scoarța cărțiĭ: **232.**

Iată la petrecania luĭ Cuhan Ionu i s'o dat să cumpere Trioda luminat, care [în]gădui[n]d muere luĭ înainte a 7 preuțĭ, find de față protupop Andreĭ; 1748, Agust; popa Iochimu Radu, popa Alexie.

12. Pe o icoană: **233.**

1772. Ačasta icoană aŭ cumpărat luĭ Pătrica Mihaĭ şi soața sa Palaghie, ca să le fie pomană în vecĭ vecilor, amin.

XII.

CĂLINEŞTIĬ DIN SUSANĬ SAU BĂNDRENIĬ.

1. Pe un *Antologhion* din Rîmnic, 1737: **234.**

Iată eŭ, popa Filip din Maramurăş, din Călineştĭ, de şepte orĭ amu îmblat în Ardel pintru acesta s[fîn]tu Trifolon, iară prețul cărțeĭ dedese 40 de florințĭ. D[u]mnezăŭ să nu-ĭ piiarze osteniiala; maĭ întru an aŭ îmblat după el.

2. Pe altă foaie: **235.**

Acest sfînt Mineiŭ l-am cumpărat eŭ, popa Filip din Călineştĭ, pîntru ertarea păcatelor mele, păcatele soțuluĭ

săŭ, Paladie, şi-a fiilor săĭ, şi-a părinteluĭ săŭ Dumitrie şi Oană, şi mătuşe-sa monahe Marta, şi a tot rodul luĭ, şi vă rog, iubiţĭ fraţĭ şi cetitorĭ, să vă aduceţĭ aminte şi de noĭ. Iară preţul cărţi eĭ am dat patruzăcĭ de florinţĭ. D[u]mnezăŭ să aibă ştire. Scris-am eŭ, popa Filip din Călineştĭ, că-ĭ a mè carte ačasta, în ormije Maramurăş, din sat Călineştĭ.

236. 3. *Apostol* dela Rîmnic, 1747.

237. 4. Pe un *Ceasoslov* din Iaşĭ, 1750:

În ştiinţă să fie ca acest Ceslovu iaste al dumisale Iurca Vasîlie dela Călineştĭ, şi l-am cumpărat drept cincĭ vonaşĭ şi un mărieşĭ, şi aŭ maĭ datu la unu Ovreĭ unu zlot, de l-aŭ legat cu piroane, pogîneşte, şi, fiind lipsă 4 hîrtie, le-am scris eŭ; decĭ pîntru acee scrisoare ce aŭ fost lipsă, şi în locul piroanelor am pus peceţĭ cum să cade, creştineşte, mi-aŭ dat 2 mărieşĭ. Iară peste tot 7 vonaşĭ şi 7 potorĭ, şi o găină la poganu. Anu [dela] Facerea Lumi 7274; aniĭ, dela Mîntuirea Lumi 1766, luna luĭ Noemvrie 16 zile. Ioniţa Voiţa Mold[oveanul], Sucevanul, fiind în casa preotuluĭ Teodor Petricu.

238. 5. *Catavasieriŭ* de Blaj, 1777.

239. 6. Pe o *Evangheli*e rusească, manuscrisă:

Fost-aŭ ani dela H[risto]s 1710, cîndu aŭ murit de ciumă în Călineştĭ.

240. 7. Pe altă pagină:

Atu[n]cĭ fost-a diacon Pătraşu din Călineştĭ întro 1712.

241. 8. Pe altă *Evanghelie* rusească, manuscrisă:

Cînd am ţinut parohie popa din Corneştĭ, anume Ştefan, fočorul luĭ Fuior Cosma, cînd m'am căsătorit, aŭ fost aniĭ dela Naşterea luĭ H[ris]tos 1696; cînd am scris-am, aŭ fost aniĭ 1719, luna luĭ Martie 16 de zile.

242. 9. Pe altă foaie:

În numele Tătăluĭ şi a Fiuluĭ şi a Duhuluĭ Sfînt; amin. Ačasta carte, anume Tvenitu, o aŭ cumpărat şerbul luĭ D[umne]zăŭ, anume Bandre Simion, pen[tru] păcatele sale, şi-a dat rodul, şi aŭ dat la besereca cea bătrînă, să le hie pomană. Iară cine să va afla cineva, din ro-

dul, saŭ [a] popi[ĭ], să o vînză, să fie treclet și procleat de 318 de părinți, și ca Arie blăstămat; 1650.

10. Pe un *Euhologhion* de Blaj, 1757: **243.**

Ačasta carte aŭ cumpăratu-o Ionu Aredelanu; 1760.

11. Pe altă foaie: **244.**

În numele Tătăluĭ și a Fiuluĭ și a Sfîntuluĭ Duh, amin. Iată, tîmplîndu-să un fečor anume Ion, din Rus de peste dial, și aŭ slujit la Șerba Alexa în Călineștĭ, s'aŭ [în]tîmplat moarte acolo, iată că, din cîtă muncă aŭ rămas, aŭ cumpărat ačasta sfîntă carte, anume Molitevnic, drept 7 florințĭ și 2 măriešĭ, și aŭ dat pomană în besereca în Căeniĭ, în Călineștĭ, unde este hramul Naşteriĭ Precestia, ca să-ĭ fie večnica pomană. Iară cine o a lua din beserica, să fie afurisit de 318 de părințĭ sfințĭ și procle[at], anatema.

12. Pe un *Apostol*, fără titlu: **245.**

Nemiș Vasalie a dat un felder de mălaĭ, o dat 4 dutce, o dat 16 dutce. Nemiș Ion Co[d]ra, 1 zlot și 1 hosoș de argînt. Popo Deorghie, 1 husoș de argînt. Popu Simion 1 feldier de mălaĭ.

13. Pe altă pagină: **246.**

Cu îndemnătura Tătăluĭ și a Fiuluĭ și a S[fîn]tuluĭ Duh, amin. Ačastă s[fîn]tă carte, anume Testament, s'aŭ togmit și aŭ legat cu putere luĭ Dumnezăŭ, și din agonisita a luĭ ča direaptă, anume Berč Ștefan, pî[n]tru ertăciune păcatelor luĭ, și a fraților luĭ, și a moșilor luĭ, și a părinților luĭ; și aŭ dat 3 zlotĭ și 3 măriešĭ, amin. Scris-am eŭ, popa Filip, și înpreună cu Ioach[i]m, în Călineștĭ, la hramul unde este a preas[fin]teĭ Născătoare de D[u]mnezăŭ.

14. *Liturghieriŭ* rusesc, tipărit în 1647. **247.**

15. Pe un *Liturghieriŭ*, fără titlu: **248.**

Carte luĭ popa Filip Opriș, dată luĭ de mătuşe-sa monahe Marta, în Călineștĭ, fiind soră tătîno-săŭ.

16. Pe un *Mineiŭ* romănesc, manuscris: **249.**

Ačasta carte, 'nume Mineiŭ, l-aŭ schimbat Caenariĭ cu Băndreniĭ, cum să hie cartea ačasta la beserica cea bă-

trînă, şi a Băndreanilor la ča din Căenĭ; să hie unul dreptu alaltŭ. Valeat 1712, Fevr[uarie]. Scris Popu Ştefan.

250. 17. Pe *Noul Testament* din Bălgrad:

De mine s'aŭ scris şi s'aŭ legat, Ioniţa Voiţa Sucevanul, şi, de veţĭ găsi greşĭ, îndreptaţĭ cu a blîndeţelor duhu; 1767.

251. 18. Pe un *Octoih* din Rîmnic, 1742:

Ačasta carte îĭ dată în Călineştĭ, în Maramurăş, şi noĭ fiind credincioşĭ într'ač[e]st lucru, popa Filip şi popa Daniil.

252. 19. Pe un *Penticostarion* de Rîmnic, 1743:

Ačasta sf[în]tă carte s'aŭ cumpărat din binele luĭ Şerba Nechita, pomană în vecie, şi s'aŭ dat în Călineştĭ, în eraşu Cosouluĭ, la besereca D[o]mnuluĭ, care este în mijlocul satuluĭ, care să numeşte hramul Precistêĭ Naştere. Scris-am eŭ, Opriş popa Filip, şi nimene să n'aibă trabă a o lua, că sf[in]teĭ biserici aŭ închinat, şi fiind vicareş Îndreĭ Bacinschi, Maramureşuluĭ; anul D[o]mnuluĭ, latŭ 1768, iară preţul cărţ[i] aŭ fost treĭsprezece florinţĭ.

253. 20. Pe un *Strastnic* fără titlu:

Iată Şeruba Nechita, şi cu jupîneasa dumieĭ sale, Lupă, aŭ cumpăratu ačasta sfîntă carte, şi aŭ datu în besereca ča mare în Călineştĭ, eraşu Cosăuluĭ, penutru eartare păcateloru părinţilor şi a morţiloru. Cine s'ar afla să o fure sa[ŭ] să o vînze, să fie afurisitu şi anaftimă. Scris-am eŭ, popa Danilu şi cu popa Filipu. An[ul] D[o]mnuluĭ 1748.

254. 21. Pe un *Triodion* de Rîmnic, 1761:

Iată eŭ, Opriş Filip, popa Călineştenilor, fac înştiinţare că ačasta sf[în]tă carte a cumpăratu pe casa luĭ Şerba Nichita [ca la nr. 14].

255. 22. La tinda femeilor, în părete:

Nicolaĭ Cepschin, zugrav; 1788.

256. 23. De-asupra uşiĭ de întrare:

Să se şt[i]e atunce vreme s'a făcut ačasta sfîntă beserecă, anul Domnuluĭ 1784.